

Crnogorski glasnik

GODINA XV. _ BROJ 86. _ OŽUJAK-TRAVANJ / MART-APRIL _ 2014.

SREDSTVA ZA KULTURNU AUTONOMIJU Crnogorcima 608.000,00 kuna	4
DJELOVANJE NZCH I VIJEĆA CRNOGORACA Sjednica Predsjedništva NZCH	6
Skupština Zajednice Crnogoraca Istarske županije	7
Susret s „djetićima“	8
Predsjednik Udruženja Crnogoraca Kosova u Splitu	9
Humanost na djelu	9
DANI CRNOGORSKE KULTURE 2014. Dani crnogorskog filma u Vukovaru i Splitu	10
„Boje Mediterana i podvodni zapisi“	11
PREDSTAVLJANJE KNJIGA Prva antologija savremene crnogorske ženske poezije	14
CRNOGORCI U MEDIJIMA	18
GRADONAČELNIK CETINJA U RIJECI	19
AUTOR NA POPRIŠTU SVOJE TRILOGIJE Giacomo Scotti u posjeti Crnoj Gori	20
IZ CRNE GORE I SVIJETA Odlazak časnog znalca i patriote	24
„Njegoševa Crna Gora“ Nataše R. Margulis	25
Dvije bibliografije o Njegošu	26
KROATO-MONTENEGRISTIČKE STUDIJE Vlatko Simunović: Matoš i Crnogorci	28
U BIBLIOTECI NZCH Krunoslav J. Spasić: Njegoš i Francuzi	30
KAKO SU DRUGI PJEVALI O CRNOJ GORI August Šenoa: Crnogorska štamparna	31
DOKUMENTARNI FILM U CRNOGORSKOM DOMU Filmsko putovanje od Male Crne Gore do Lovćenca	32
GALERIJA „MONTENEGRINA“ Dvije izlobe u Galeriji „Montenegrina“ u Rijeci	33
„Vodeni cvijet“ Ismete Sedlovski u Zagrebu	34
TRADICIONALNO PREDUSKRŠNJE DRUŽENJE	36
ZNAMENITE CRNOGORKE Mara, majka Stevana Perovića Cuce	37
KARNEVAL JE BIO ... Maškarana grupa „Zvijezda vina“ iz Cetinja u NZCR	38
ZAMIŠLJENI INTERVJU Veljko Rajković u slici i riječi	39
CRNOGORSKI MOZAIK Iz Njegoševe prepiske s guvernerom Dalmacije	40
IN MEMORIAM Tomislav Mrdović	42
GALERIJA „MONTENEGRINA“	43
DANI CRNOGORSKE KULTURE 2014. „Boje Mediterana i podvodni zapisi“	44

Čestitamo 8. mart

ZEMLJA TRPEŽA

Ćuti
 Muči
 Trpi
 Jadnanebila
 Sa svakim fino –
 Nisakim iskreno
 Ne talasaj
 Nemo se zamjerat
 Nemo lanut što
 Nemo guzicom vrata zatvarat
 Neka tebe ta priča
 On se snaša
 Takvi je čoeck –
 Snalazljiv ...
 U stvari – nije se on ni snalazio
 Njega su dočekali
 On je druge snaodio
 A on ti je brat od onoga
 Deveričić od ovoga
 Pašenog od toga i toga
 Bratstvenika moga
 Lažu
 Svi lažu
 Da nije njih – ne bi bilo Crne Gore ...
 Ne bilo je.

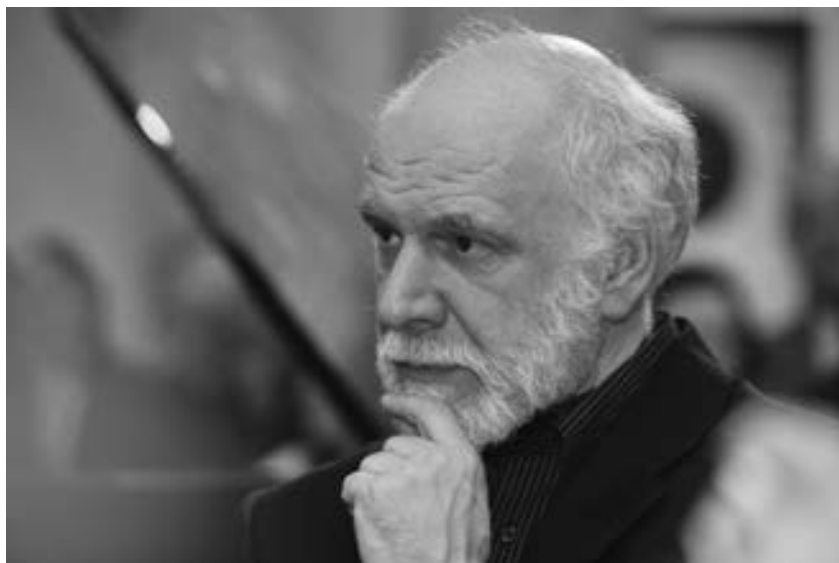
Lena Ruth Stefanović

(Prva antologija savremene crnogorske ženske poezije)

Izdavači:
 NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA HRVATSKE
 I VIJEĆE CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE
 GRADA ZAGREBA
 Zagreb, Trnjanska c. 35, Tel./Fax: 01/6197 078, 01/6314 264
 E-mail: nzch@net.amis.hr, vijececrn@net.amis.hr,
 montenegro@net.amis.hr
 Internet adresa: www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr
 Za izdavače: dr. sc. Radomir Pavićević i Dušan Mišković
 Glavni i odgovorni urednik: dr. sc. Zoran Drašković
 Redakcija: Milanka Bulatović, Nataša Gerželj, Danilo
 Ivezic, Dragutin Lakić, Nataša Rašović, Dušan Roganović
 Grafička priprema i tisak: Skaner studio d.o.o.
 Rukopisi se ne vraćaju. Naklada /Tiraža 1000

Glasilo je, putem Savjeta za nacionalne manjine, financirano iz državnog proračuna Republike Hrvatske

DIMITRIJE POPOVIĆ IZABRAN ZA REDOVNOG ČLANA RUSKE AKADEMIJE KNJIŽEVNOSTI

Poštovani gospodine Popoviću!

Čast mi je obavijestiti Vas da ste jednoglasnom odlukom Predsjedništva Akademije ruske književnosti Vi, istaknuti europski slikar i izuzetan esejist i prozaik, izabrani za redovnog člana Akademije ruske književnosti (Akademika književnosti).

Vaš izbor u članstvo Akademije ruske književnosti svjedoči da je naša Akademija prepoznala Vaša vrhunska umjetnička postignuća, obilježena visokim stupnjem umjetničke vještine, osebujnim osmišljavanjem vječnih ideala kršćanstva, usmjerenih na širenje i konsolidaciju duhovnog i kulturnog prostora Europe.

U Vašem izboru također vidimo i simbolički izraz kulturnih tradicija našeg zajedničkog slavenskog svijeta te povijesnih veza naroda Rusije, Hrvatske i Crne Gore. Isto tako smatramo da će Vašim izborom tradicija međunarodne suradnje naše Akademije sa svjetskom intelektualnom elitom predstavljenom imenima kao što su Arthur Clark, Ray Bradbury, Umberto Eco, Nikolaj Petev, Boris Olejnik, Luko Paljetak imati plodonosni nastavak te poslužiti daljnjem humanitarno-duhovnom preobražaju modernog svijeta.

Primite naše najsrdajnije čestitke!

**S poštovanjem,
Predsjednik Akademije ruske književnosti,
Tajnik izvršnog odbora Saveza pisaca Rusije,
Dobitnik Međunarodne nagrade Mira,
Doktor filozofije Jurij Beljaev**

(iz prijevoda odluke Predsjedništva Akademije ruske književnosti donijete 22.4.2014.g.)

Svjetski poznatom slikaru, laureatu brojnih domaćih i međunarodnih nagrada, autoru deset knjiga eseja, dva romana i tri zbirke priča, članu Hrvatskog društva pisaca i crnogorskog PEN-a te uglednom intelektualcu koji je bio član rukovodstva Pokreta za nezavisnu evropsku Crnu Goru iz naše sredine – sve Crnogorke, Crnogorci i prijatelji Crne Gore u Hrvatskoj od srca čestitaju na izuzetnom priznanju!

Oni koji znaju da su jedne od najdugovječnijih i najpoznatijih svjetskih novina do kraja svog papirnatog izdavanja na naslovnici objavljivale male oglase kako bi se i time istaklo čime je njihovo izlaženje ponajprije omogućeno, neće biti iznenađeni što u ovom broju na prvim tekstualnim stranicama donosimo službene podatke o dobijenim sredstvima za ostvarivanje kulturne autonomije naše nacionalne manjine. A ta nas sredstva, u ovim vremenima, iznimno obavezuju!

SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE RASPOREDIO SREDSTVA OSIGURANA U DRŽAVNOM PRORAČUNU REPUBLIKE HRVATSKE ZA PROGRAME OSTVARIVANJA KULTURNE AUTONOMIJE NACIONALNIH MANJINA U 2014. GODINI

IV. CRNOGORCI

1. NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA HRVATSKE, ZAGREB 600.000

1. Informiranje 175.000

1.1. „*Crnogorski glasnik*“, 6 brojeva, 52-56 stranica, format A4, naklada 1000 150.000

1.2. „*Ljetopis crnogorski*“ br. 6, 2012/2013., almanah, 1 broj,
format 21x27, 174 str., naklada 1000 25.000

2. Izdavaštvo 50.000

2.1. „*Saznanje i politika*“, znanstvena knjiga iz oblasti povijesti političke misli,
prof. dr. sc. Ilija Vujačić, format 15x21, 317 str., naklada 400 25.000

2.2. „*Teorije međunarodnog poretka*“, znanstvena knjiga iz teorije međunarodnih
odnosa, doc. dr. sc. Petar Popović, format 15x21, 317 str., naklada 500 25.000

3. Kulturni amaterizam

3.1. Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb 145.000

Kulturni amaterizam:

– izložbena djelatnost u 2014. godini 35.000

– pjevački zbor „Montenegro“ 60.000

Kulturne manifestacije:

– Dokumentarni film u Crnogorskom domu 15.000

– Lučindanski susreti 2014. 35.000

3.2. Zajednica Crnogoraca Split 41.000

Kulturni amaterizam:

– amaterske izložbe slika 7.000

– crnogorska poezija, koncert guslara 8.000

– kazališne predstave 8.000

– izložbe slika akademskih slikara 7.000

– izložbe likovnih slika i izložba starih razglednica Crne Gore 8.000

– „*Pjesme za dušu našeg naroda*“, CD sa crnogorskim pjesmama,
termin izlaska svibanj 2014., dupli CD, 200 kom. 3.000

3.3. Nacionalna zajednica Crnogoraca Rijeka	38.000
Kulturni amaterizam:	
– pjevačka skupina „Montenegrini“ Rijeka	8.000
– likovne izložbe akademskih umjetnika i amatera	5.000
Kulturne manifestacije:	
– <i>Petrovdanski sabor Crnogoraca Hrvatske</i>	25.000
3.4. Društvo perojskih Crnogoraca „Peroj 1657“, Peroj	32.000
Kulturni amaterizam:	
– crnogorska kola, balun i scenski prikaz perojske svadbe (mlađa grupa)	5.000
– crnogorska kola, balun i scenski prikaz perojske svadbe (starija grupa)	7.000
Kulturne manifestacije:	
– 357. god. doseljenja Crnogoraca u Peroj	15.000
– održavanje i unapređivanje Etno sobe „Zavičajni spomenar“	5.000
3.5. Zajednica Crnogoraca Pula	26.000
Kulturni amaterizam:	
– likovne izložbe	18.000
Kulturne manifestacije:	
– književne večeri	8.000
3.6. Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore Osječko-baranjske županije, Osijek	7.000
Kulturne manifestacije:	
– organizacija amaterskih izložba slika i skulptura, promocija knjiga, promocija filmova	7.000
3.7. Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Bujština“, Umag	6.000
Kulturne manifestacije:	
– književno-literarne večeri / <i>Dani mladih stvaralaca Crne Gore</i>	3.000
– likovno-izložbena djelatnost	3.000
4. Kulturne manifestacije	80.000
4.1. <i>Dani crnogorske kulture</i> (2 izložbe) – Zagreb, Umag, Pula, Rijeka, Split	65.000
4.2. <i>Dani crnogorske kulture / Dani crnogorskog filma</i> – Zagreb, Umag, Pula, Rijeka, Split	10.000
4.3. <i>Dani crnogorske kulture</i> – koncert klasične glazbe, Zagreb	5.000
<u>2. KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO „MONTENEGRO – MONTENEGRINA“ I PRIJATELJA CRNE GORE U RH, BELI MANASTIR</u>	<u>8.000</u>
1. Kulturne manifestacije	
1.1. <i>Crna Gora – moja postojbina</i>	8.000
UKUPNO CRNOGORCI:	608.000

(Izvor: „Narodne novine“ 50/2014.)

SJEDNICA PREDSDJEDNIŠTVA NACIONALNE ZAJEDNICE CRNOGORACA HRVATSKE

Osma sjednica Predsjedništva Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske održana je 19.4. u Crnogorskom domu u Zagrebu. Sjednicu je sazvao i vodio predsjednik NZCH dr. sc. Radomir Pavićević. Nakon usvajanja dnevnog reda i rasprave usvojene su odluke i zaključci sjednice.

Odluka Savjeta za nacionalne manjine o sufinanciranju programa u 2014. godini

U raspravi je istaknuto da nisu svi predloženi programi usvojeni u potpunosti (NZC Rijeka posebno) i da će se neki programi teško moći realizirati, a naročito je naglašeno:

- polazište vrednovanja programa je sadržano u Godišnjem izvješću o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu RH za 2013. godinu (nacionalne manjine) Savjeta za nacionalne manjine: Izvještaji NZCH i njenih udruga za 2013. su usvojeni i predloženo je financiranje u 2014.g.; posebno treba istaći da su sastavni dio navedenog izvješća Kriteriji za utvrđivanje financijske pomoći za programe udruga nacionalnih manjina, kao i Metodologija praćenja ostvarivanja programa udruga nacionalnih manjina, što je, svakako, obavezno „štivo“ svake udruge

- sredstva za crnogorske udruge i NZCH umanjena su za oko 11% i iznose ukupno 608.000 kuna (u 2013. godini je bilo odobreno 689.000, a naknadnim rebalansom 670.397 kuna)

- podržava se Odluka Savjeta za nacionalne manjine i predlaže se Savjetu da se prijedlozi postojećih i posebno novih, kvalitetnih programa pomnije pregledavaju i vrednuju

- u cilju realizacije programa u ovoj godini i ubuduće pojačati suradnju sa lokalnom zajednicom

- inicirati programe koji bi mogli aplicirati na sredstva europskih fondova

- kod predlaganja programa za 2015. godinu obratiti pažnju na programe koji bi se mogli ostvarivati na temelju bilateralnih sporazuma i ugovora između Republike Hrvatske i Crne Gore.

Petrovdanski sabor Crnogoraca Hrvatske 2014. godine

- Prihvaća se prijedlog programa NZC Rijeka o ovogodišnjem obilježavanju 13. jula, Dana državnosti i oružanog ustanka (pored svečane akademije, proslava 12.7. sa programom kojeg bi glavni izvođači bili grupa *Exodus* iz Crne Gore, ukoliko se ostvari suradnja sa nadležnim institucijama iz Crne Gore; alternativno, realizirat će se program sa izvođačima iz naših udruga)

- predlaže se da na svečanoj akademiji Dragan Radulović, predsjednik Matice crnogorske, govori o Programu: *Crna Gora na evropskom putu*

- *Petrovdanski sabor* treba i ubuduće realizirati kao saborovanje Crnogoraca, centralnu proslavu svih naših udruga kao i ostalih crnogorskih društava i udruženja regije i svih koji žele sudjelovati

- Ambasadi Crne Gore predlaže se da to bude centralna proslava 13. jula u Republici Hrvatskoj

- obaveza je svih udruga, članica NZCH da sudjeluju u programu, da na vrijeme prijave svoj program i broj učesnika, kao i da participiraju u troškovima ručka.

„Dani crnogorske kulture 2014“: Program izložbi umjetnika iz Crne Gore

- izložba Sabahete i Irvina Masličića održat će se i u Osijeku, Bujama, Rijeci i Splitu

- izložba Igora Rakčevića i Rajka Todorovića Todora, nakon Zagreba (9/2014), održat će se i u ostalim udruženjima

Prijedlozi:

- predlaže se da izdavački program - knjiga Giacoma Scottija bude realiziran u 2015.g. tako da NZCH snosi troškove tiskanja, a nadležne ustanove u Crnoj Gori da osiguraju sredstva za prijevod

- Društvo „Montenegro“ Zagreb predlaže program *Crnogorskih večeri*, gdje bi, pored zbora „Montenegro“, iz naših udruženja sudjelovali pjevački zborovi, folklorne grupe, pjesnici, likovni umjetnici ... radi okupljanja članova i prijatelja u svim sredinama i podsticanja na veću aktivnost.

ZAJEDNICA CRNOGORACA I PRIJATELJA CRNE GORE ISTARSKE ŽUPANIJE ODRŽALA GODIŠNJU SKUPŠTINU

Zajednica Crnogoraca i prijatelja Crne Gore Istarske županije, Pula, Držićeva 4 održala je 4. aprila 2014. godine redovnu godišnju skupštinu. Na Skupštini je podnesen Izvještaj o radu za razdoblje od osnutka Zajednice od kraja 2013., te financijsko poslovanje za isto razdoblje.

Izvještaj o radu podnio je Predsjednik Zajednice Dušan Roganović. U izvještaju je konstatirano da je Program za navedeno razdoblje u potpunosti i kvalitetno realiziran. Programom za 2013. godinu bile su predviđene aktivnosti - manifestacije obilježavanja 200-te godišnjice rođenja Petra II. Petrovića Njegoša, poglavara Crne Gore, vladike, filozofa i pjesnika. Sve aktivnosti: književne večeri, susreti, izložbe knjiga, slika, predstave iz Gorskog vijenca koje su održane na području Istarske županije (Pula, Peroj, Umag, Novigrad), izazvale su veliki interes Crnogorki, Crnogoraca i prijatelja Crne Gore i štovatelja Petra Petrovića Njegoša. U realizaciji Programa aktivno se angažirao veliki broj članova zajednice, a i građana Istre. Program je realiziran zahvaljujući nesebičnoj pomoći Istarske županije, a posebno Ureda za nacionalne manjine Rovinj.

U raspravi o izvještaju učestvovao je veliki broj nazočnih članova Zajednice; uglavnom su se pohvalno izrazili o Izvješću. Izvještaj je jednoglasno prihvaćen.

U ime Predsjedništva Zajednice Crnogoraca i prijatelja Crne Gore financijski izvještaj je podnio Dušan Roganović koji je posebno istaknuo da je Županijski ured za nacionalne manjine prepoznao kvalitetu Programa i dodijelio 20.000,00 kn za realizaciju istog. Ured je aktivno pratio realizaciju Programa. Sva sredstva su transparentno utrošena tako da je 80%, tj. 17.000,00 kn predviđeno i utrošeno za realizaciju programa, 15%, tj. 3.000,00 kn za materijalne troškove. Financijsko izvješće je jednoglasno prihvaćeno.

Skupštini je predočen Program rada za 2014. godinu koji je Skupština prihvatila, da se posebna pažnja posveti aktiviranju mladih u članstvo Zajednice. Program je predan Uredu za nacionalne manjine Istarske županije u zakonskom roku. Županija je, po svemu sudeći, ponovo prepoznala kvalitetu Programa i za 2014. godinu odobrila 20.000,00 kn. Još jednom je naglašena velika pomoć Ureda koji je aktivno učestvovao u našem radu. Zajednica je uspostavila kontakte i veze sa udrugama i zajednicama drugih nacionalnih manjina sa područja Istarske županije (Slovinci, Bošnjaci ...).

Članovi Zajednice učestvovali su na obilježavanjima obljetnica iz povijesti i kulture Crne Gore (Petrovdan, Lučindan, Dan državnosti). U organizaciji Zajednice Crnogoraca i Vijeća Crnogoraca Grada Pule izvjestan broj članova i naše zajednice učestvovao je u posjeti Crnoj Gori gdje su nazočili otkrivanju biste Petru Petroviću Njegošu na Cetinju. Bistu je izradio akademski slikar, kipar i književnik rođeni Cetinjanin i građanin Zagreba Dimitrije Popović. Bistu su naručili i platili Crnogorke i Crnogorci Hrvatske koji su to htjeli. Uz Cetinje posjetili su Lovćen, Boku Kotorsku, Podgoricu, Nikšić i druga manja i veća mjesta.

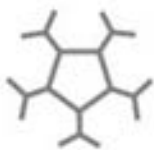
Predsjedništvo Zajednice Crnogoraca i prijatelja Crne Gore Istarske županije na svojoj sjednici održanoj 4. aprila donijelo je prijedlog da se za predsjednika Zajednice imenuje Božo Caković, a za potpredsjednika Dušan Roganović. Prijedlog je upućen Skupštini i ona ga je jednoglasno usvojila.

Dušan Roganović

„Crnogorski glasnik“ izlazi uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Zagrebačke županije – predstavnika crnogorske nacionalne manjine Zagrebačke županije. Pozivamo Crnogorke, Crnogorce i sve prijatelje da svojim sugestijama, prijedlozima i priložima pomognu redakciji „Glasnika“ na poboljšanju i daljnjem izlaženju lista. Tekstovi nijesu lektorisani te se izvinjavamo autorima i čitaocima.

Aktivnosti Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Bujština“ iz Umaga

SUSRET S „ĐETIĆIMA“

ISTRIA
WINTER CUP
2014

Umag je u master planu Istre prepoznat kao sportska turistička destinacija. Poglavitito zbog ATP toura u tenisu, pa zatim svojih rukometnih uspjeha, gdje valja istaknuti ime „zlatnog“ trenera hrvatske vrste Lina Červara.

U zimskim mjesecima Umag postaje okupljalište brojnih nogometnih momčadi koje ovdje dolaze na pripreme.

Ove godine, nakon više od dva desetljeća izbjivanja s prostora Republike Hrvatske, Umag je ugostio nogometnu ekipu, odnosno fudbalski klub „Budućnost“ iz Podgorice.

Odsjeli su u hotelu „Istra“ i puna dva tjedna, po dva puta dnevno trenirali na nogometnim terenima grada Umaga te sudjelovali na nogometnom turniru s ekipama iz Republike Hrvatske i Republike Slovenije.

Saznavši za boravak FK „Budućnost“ u našem gradu, osim izljeva zadovoljstva i pojave neke uspavane nostalgije, probudila se u umaškim Crnogorcima i želja za susret s „đetićima“.

Bez krznanja, na „prvu loptu“ su predstavnici Predsjedništva nogometnog kluba prihvatili prijedlog Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Bujština“ Umaga da se upriliči zajednički susret u hotelu „Istra“.

U ime FK „Budućnosti“ susretu su nazočili: Bojan Šarkić, predsjednik kluba, Nikola Jovanović, sportski direktor kluba i gospodin Tomašević u svojstvu sekretara kluba. Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore predstavljali su: Radovan Medojević, predsjednik, Božidar Caković, član, Ružica Mitrović, članica i Milunka Medojević, također članica.

Formalan susret protekao je u neformalnoj, prijateljskoj, vrlo srdačnoj atmosferi. Predstavnici FK „Budućnosti“ upoznali su umaške Crnogorce s problematikom, uspjesima i ciljevima kluba, a domaćini su svoje goste ili bolje rečeno zemljake, upoznali s aktivnostima Društva, životu i suživotu u Istri i Republici Hrvatskoj, odnosno „convivenzi“ u hrvatsko-talijanskoj, dvojezičnoj sredini Umaga.

Sudionici su pribížili prostor komuniciranja nižući sjećanja na nekadašnja nogometna prvenstva i velike klubove iz ex SFRJ-a, tadašnje utakmice FK „Budućnosti“ koja je znala u odlučujućim utakmicama oduzeti „bod“ velikima. Spominjala su se imena naših svjetski poznatih nogometnih zvijezda ... Ispreplele su se priče i dotakli privatni životi članova našeg Društva, podrijetla, djetinjstva i mladosti provedene u Crnoj Gori, rodbini s kojom uredno razmjenjuju susrete, emocije i podgrijavaju „plamičak“ strasti prema svojim korijenima.

Nakon dva sata toplog druženja, primaknuo se trenutak rastanka u kojem su razmijenjeni simbolični pokloni. Naravno, nezaobilazan dar Crnogoraca bio je paket čuvenog crnogorskog vina „Vranac“ s kojim će članovi Društva iz Umaga na prvoj svojoj fešti nazdraviti novim uspjesima FK „Budućnosti“.

Domaćini su darovali nogometnom klubu zidni sat od crnog mramora s motivima istarskih gradova, tako da ih vrijeme koje bude odmicalo podsjeća na lijepe trenutke provedene u Istri.

Iako nije baš sportski, ali je „svojski“ zaliti pićem pobjede; u to ime poklonili su im i čuvenu istarsku bisku.

Blago narodu koji u svojim „đetićima“ ima BUDUĆNOST!

Milunka Medojević

PREDSJEDNIK UDRUŽENJA CRNOGORACA KOSOVA U POSJETI ZAJEDNICI CRNOGORACA SPLIT

Zajednicu Crnogoraca Split, 16.4.2014. godine je posjetio gosp. Slobodan Vujičić, predsjednik Udruženja Crnogoraca Kosova gdje ga je dočekaao predsjednik Udruženja gosp. Borivoje Stevović i nekolicina članova.

„Nakon jedanaest godina sam došao u Split i s radošću vas našao!“ – pozdravio je gosp. Vujičić. Govoreći o planovima i aktivnostima udruženja g. Vujičić je spomenuo da je Udruženje Crnogoraca Kosova i dalje aktivno po pitanju zalaganja za rješavanje ustavno - pravnog

položaja crnogorske nacionalne zajednice na Kosovu i obezbjeđivanja uslova za povratak nealbanskog stanovništva iz Crne Gore na Kosovo. U potpunosti je posvećen zacrtanom cilju tj. vraćanju crnogorske nacije u Ustav Kosova i izjednačavanju crnogorske zajednice sa ostalim zajednicama na Kosovu.

Nataša Gerželj

HUMANOST NA DJELU

Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore Osječko-baranjske županije na svom redovitom sastanku, a na inicijativu Aleksandre Vučetić, dogovorilo se o humanitarnoj pomoći socijalno ugroženim članovima Društva.

Članovi društva koji su bili u mogućnosti odazvali su se i prikupila se pomoć u hrani i kućanskim potrepštinama članici našeg društva Dragici Vukovac. Ne moramo naglašavati da je pomoć koja je skupljena bila na dobrovoljnoj bazi i da je bila izdašna. S tom malom gestom članovi Društva su barem malo pomogli gospođi Vukovac da prebrodi svoju situaciju.

Naravno da sama inicijativa nije bila obznanjena gospođi Vukovac koja je, kao i svaki Crnogorac, preponosna da traži ičiju pomoć, već se kod drage gospođe najavilo i otišlo kada su se paketi dostavljali. Sami čin dostave paketa dana 15.2.2014 (subota) i nije toliko iznenađio gospođu Vukovac koliko spoznaja da nije sama i da se može osloniti na svoje zemljake.

Članovi društva sa navedenom akcijom idu dalje i pokušaće se i ubuduće međusobno pomagati u ovim teškim vremenima.

Danilo Sekulić

DANI CRNOGORSKOG FILMA U VUKOVARU I SPLITU

U organizaciji Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske i Predstavnice crnogorske nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije (Radmila Fintić), a u okviru projekta „*Dani crnogorske kulture 2014*“, u Vukovaru su održani „*Dani crnogorskog filma*“. Nakon više od dvije decenije ljubitelji filmske umjetnosti u Vukovaru bili su u prilici vidjeti ostvarenja crnogorskih režisera. U Ružičkinoj Kući u Vukovaru 14. 3. je prikazan igrani film Velimira Velja Stojanovića *LAŽNI CAR* iz 1955. godine.

U organizaciji Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske i Zajednice Crnogoraca Split, a u okviru projekta „*Dani crnogorske kulture 2014.*“, od 15. do 17. travnja 2014. godine u Kinoteci *ZLATNA VRATA* u Splitu nastavljeni su – uz pomoć Savjeta za nacionalne manjine i Crnogorske kinoteke – ovogodišnji „*Dani crnogorskog filma*“. Splitski ljubitelji filmske umjetnosti su imali priliku vidjeti sva tri igrana filma kojima je ta manifestacija započela u Zagrebu (v. br. 85).

I. dana (15.4.) prikazan je prvi dugometražni crnogorski igrani film snimljen u Crnoj Gori 1955. godine, a režirao ga je Velimir Stojanović. *LAŽNI CAR* je film istorijske tematike o samozvanom caru Šćepanu Malom, fizički sličnom ubijenom ruskom caru Petru III., za kojeg se i predstavljao. Odigrao je reformatorsku ulogu u crnogorskom društvu svog doba (XVIII. v.) u suzbijanju krvne osvete, uvođenju poreza i u gradnji puteva. Ubijen je od strane plaćenika skadarskog paše.

II. dana (16.4.) na programu je bila komedija *MUŠKARCI* Milorada Mila Đukanovića iz 1963. godine. U filmu se radi o tome kako je žena građanina Đoka Lazića prezauzeta, a on ne može da nađe kućnu pomoćnicu, pa sam preuzima dio kućnih poslova. Kako vrijeme odmiče, sve više se ponaša kao domaćica. Iz zamjena uloga proističu mnoge komične situacije.

III. dana (17.4.) prikazan je film *AS PIK – LOŠA SUDBINA* Draška Đurovića iz 2012. godine, koji je bio crnogorski kandidat za *OSKARA 2013*. Filmska priča prati Belog, nekadašnjeg pripadnika paravojnih formacija u BiH tokom rata 90-ih godina, nakon što izađe iz zatvora i pokuša da pobjegne u Italiju. Za njim traga grupa ratnih drugova zbog video-snimka egzekucije grupe ljudi iz tih ratnih godina.

Slike Sabahete - Beke i Irvina Masličića u Starogradskoj vijećnici u Zagrebu
„BOJE MEDITERANA I PODVODNI ZAPISI“

SABAHETA - BEKA MASLIČIĆ rođena je 1947. godine u Beranama. Završila je umjetničku školu u Herceg Novom 1966. i pedagošku akademiju u Prištini. Imala je 25 samostalnih izložbi, a učesnica je na preko stotinu kolektivnih. Dobitnica je brojnih nagrada i priznanja među kojima: „21 jul“ Opštine Berane (1988.), „Zaslužni likovni pedagog Jugoslavije“, Državne nagrade „Oktoih“ (2003.) i većeg broja otkupnih nagrada i priznanja za pedagoški rad.

Živi u Beranama, član je ULUCG.

IRVIN MASLIČIĆ rođen je u Beranama 1981. godine. Završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Sarajevu u klasi profesora Radoslava Tadića, 2006. godine. Član je Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore od 2008. godine. Imao je dvije samostalne i više kolektivnih izložbi: Sarajevo, Podgorica, Bijelo Polje, Kotor, Rožaje, Budva, Tivat, Herceg Novi.

Radi kao likovni urednik u JU Centar za kulturu Berane, gdje vodi kreativnu likovnu radionicu „Paint club“.

U jednoj od najljepših galerija u Zagrebu, galeriji Kristofora Stankovića - Starogradska vijećnica, otvorena je izložba slika Sabahete - Beke i Irvina Masličića, 23.4.2014. godine pod pokroviteljstvom Gradske skupštine Grada Zagreba.

Uz prisustvo brojnih uzvanika i gostiju, nastavljajući tradiciju da se u aprilu mjesecu zagrebačkoj publici predstave slikari iz Crne Gore, organizatori manifestacije Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske, Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb u suradnji s Centrom za očuvanje tradicije i kulture nacionalnih manjina Crne Gore, a uz pomoć Savjeta za nacionalne manjine i ovaj put su sa slikarima Sabahetom - Bekom i Irvinom Masličićem ponudili svojevrsno osvježenje i posebnost likovnoj sceni Grada Zagreba. „*Boje Mediterana i podvodni zapisi*“ (kako je nazvana izložba) kroz 37 izloženih eksponata, po riječima povjesničarke umjetnosti Ive Körbler « ... daju nam na uvid njihov nesvakidašnji senzibilitet za različite vrste pejzaža » naglašavajući da su: «*Sabaheta - Beka Masličić i Irvin Masličić podjednako sjajni koloristi koji u svojim radovima kombiniraju vrlo veliku skalu hladnih i toplih nijansi bojâ, bez straha od nekih iznimno delikatnih kolorističkih akorda ... »*

Danilo Ivezić

VELIKO PLAVO PUTOVANJE

Mnogo je umjetnika fascinirano i posvećeno motivima iz prirode, posebno morskim i mediteranskim motivima, no zajednička izložba slikarice Sabahete-Beke Masličić i mladog slikara Irvina Masličića daje nam na uvid njihov nesvakidašnji senzibilitet za različite vrste pejzaža. Oboje na tragu modernističke struje intimističkog pristupa slikanom motivu, gdje se ne bježi uvijek u apstraktnu redukciju odabranog motiva, Sabaheta-Beka Masličić i Irvin Masličić podjednako su sjajni koloristi koji u svojim radovima kombiniraju vrlo veliku skalu hladnih i toplih nijansi bojâ, bez straha od nekih iznimno delikatnih kolorističkih akorda.

Mediteranski vrtovi (bašte) Sabahete-Beke Masličić svojevrsna su likovna metafora vrta obilja ili čak srednjevjekovno-renesansne koncepcije Rajskog vrta s područja mediteranske Evrope, preneseni u današnje vrijeme. Raskoš prizorâ, u kojima se nižu planovi pejzaža u ptičjoj i/ili vertikalnoj perspektivi, potencirana je detaljnom elaboracijom vegetabilnih fragmenata, koji su često razloženi na manje cjeline unutar polja slike. To je pejzaž u kojemu nema straha od praznine (*horror vacui*) i u kojemu sve hedonistički buja, raste i cvate. No, neka nas ne zavara obilje oblikâ i bojâ: u tim se tonalitetima mjestimice može osjetiti duboka melankolija i sjeta usprkos vitalitetu Sabahetinog slikarstva. U njezinim ranije datiranim radovima elaboriranje slike je detaljnije, s mnogo više prepoznatljive figurativne naracije, dok se noviji radovi u fakturi i gesti više približavaju iskustvima francuskog modernog slikarstva 1. polovice 20. stoljeća, reduciranoj naraciji i dočaravanju atmosfere bojom. Pa ipak, nećemo se u atmosferi ovih slika moći oteti spontanim asocijacijama na neke rane radove Antuna Maslea ili Baneta Milenkovića, posebno na onu komponentu melankolije Juga koja se često može očitati u Milenkovićevim mediteranskim pejzažima. Sabaheta-Beka Masličić njeguje, međutim, specifičan kolorit, koji se rijetko može pronaći u recentnom slikarstvu na

ovim našim prostorima; njezini srazovi hladnih i toplih nijansi zelene i ružičaste boje sasvim su nova i originalna, hrabra koloristička dionica! Jednako tako, njezina pomna i sustavna elaboracija površine slike, gdje možemo otkriti mnogo malih podslikavanja i preslikavanja pigmentom, ukazuje kako je pred nama relevantan slikarski opus u kojemu se krije mnogo ljepote i inventivnosti.

Irvin Masličić, s druge strane, njeguje koncept tzv. podvodnog, morskog pejzaža, s vrlo sličnom idejom detaljnog, slojevitog elaboriranja površine slike i slojeva namaza / boje, no sasvim drugačijeg, više informelnog tretmana podloge. Iskustva akcijskog slikarstva i tašizma (slikanja mrljama i kapljicama boje) ovdje su više nego prisutna, ali u sjajnoj mimikriji dočaravanja podvodnog stijenja, grebena, škrapa i dna mora. Reljefnost Irvinovih slika prerast će u jednoj fazi do tzv. slikoreljefa, gdje slikar na podlogu lijepi prave školjke i različite druge materijale kako bi postigao efekt vizualno i prostorno pokrenute površine slike koja time sasvim drugačije od sebe reflektira svjetlo i sjenu. Te aplikacije drugih materijala na slike, međutim, ne čine ovo slikarstvo manje uvjerljivim ili previše dekorativnim, i čini se kako je slikar sam sebi postavio zadatak i izazov da jedan tako vizualno osjetljiv motiv poput riba i školjki prikaže na strogo metijerski, slikarski način. Zanimljivo je primijetiti da su Irvinovi raniji radovi apstraktniji od novijih slika, u kojima se mladi slikar više koncentrira na eksperimentiranje s reljefnošću fature, ali i specifičnom paletom zasićenih, tzv. nečistih boja koje opet uspješno dočaravaju polusjenu morskog dna ili dubljih slojeva mora.

A zašto baš riba, motiv koji se rijetko može vidjeti kod slikara mlađe generacije? Rekla bih da je u slikarstvu Irvina Masličića riba metafora za temu slobode, neuhvatljivosti, nepostojanja (fizičkih, egzistencijalnih) granica, za beskrajnu mogućnost velikog plavog putovanja, negdje daleko u nove prostore nepoznatog, za koje možda još niti sam nije do kraja svjestan.

Iva Körbler

Prva antologija savremene crnogorske ženske poezije
„KORET NA ASFALTU“

KORET

Među brojnim dijelovima ženske nošnje, smirenom elegancijom izdužene linije ističe se koret od svjetlozelene svite, bez rukava, sprijeda ravno otvoren. Oblačen je preko dolaktice, odnosno jakete ...

Zorica Mrvaljević
(Crnogorska narodna nošnja,
Izdavač: JU Muzeji i galerije
Podgorice, Podgorica 2006)

**ZAŠTO NIJE BILO
„ŽENSKOG PISMA“?**

U Crnoj Gori kao zemlji ratničke i patrijarhalne tradicije dominantna je, da kažemo – muška književnost. Muški pjesnički glasovi dugo slove kao podrazumijevajući i jedini u crnogorskoj pjesničkoj ravni ... Tek će druga polovina XX vijeka nagovijestiti „žensko pismo“, odnosno pjesnikinje koje se sporadično javljaju svojim knjigama, ali je riječ o djelima na osnovu kojih se ne može oformiti konzistentna poetska struktura. Nju ćemo jasnije uočiti kod grupe mladih pjesnikinja koje se javljaju početkom novog vijeka ...

Bogić Rakočević
(Poetika Montenegrina – Antologija crnogorske
poezije XX vijeka, Izdavači: OKF i
CNBCG „Đurđe Crnojević“, Cetinje 2012)

U prepunoj dvorani Društva hrvatskih književnika, Trg bana J. Jelačića 7, započeo je projekt kojim se predstavljaju suvremeni književnici iz matičnih zemalja nacionalnih manjina Grada Zagreba. Organizatori književnih tribina, koje traju od ožujka do prosinca 2014., su Koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba, Društvo hrvatskih književnika i vijeća i predstavnici nacionalnih manjina Zagreba.

Tanja Bakić, Lena Ruth Stefanović i knjiga *„KORET NA ASFALTU – Prva antologija savremene crnogorske ženske poezije“*, predstavljani su brojnoj publici 19.3. u dvorani Društva hrvatskih književnika.

Pozdravljajući prisutne u ime DHK predsjednik Božidar Petrač je izrazio zadovoljstvo što cjelokupni projekt, čiji je jedan od nositelja DHK, započinje crnogorskom književnošću, posebice ženskim glasovima, i predstavljanjem vrijedne knjige ŽENSKOG PISMA.

Književna kritičarka Darija Žilić, uz pohvalu izdavačima na objavljenoj knjizi, s posebnim je zanosom govorila o uvrštenim autoricama, njihovim pjesmama, različitostima i sličnostima, riječima i osjećajima, ljepoti stiha.

Posebnost večeri dale su Milanka Bulatović, Zora Hižman, Jadranka Šincek i Mira Juričić Tonković recitiranjem stihova pjesama Tanje Bakić, Lene Ruth Stefanović, Dragane Tripković i Jelene Nelević Martinović. Njima su se pridružile i gošće večeri Tanja Bakić i Lena Ruth Stefanović, čitanjem svojih stihova.

Knjigu je izdala Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske i Skaner studio iz Zagreba. Urednik knjige je Danilo Ivezić.

Priču o suvremenim crnogorskim književnicama i Prvoj antologiji završimo riječima Zore Hižman - Lole, koje je napisala u poruci nakon pročitane knjige:

„Sve su mi bliske kao da su moje, lijepe i duboke kao ženski tanani, munjeviti instinkt koji naslućuje sve što postoji i prije nego se dogodi ... i kad se dogodi i zašto se dogodi i kako si se u tome našao, i što sad, pa onda kako mi, kako mi svi uopće postojimo usprkos blatu i prljanju, usprkos bolnim i prelijepim mrvama prolazne, svilene sreće ma, sve su zaslužile čitanje i slavu!!! I iznenađujuća haiku Tanja; puna istine i svečanih pjesama Lena Ruth; misaona, osjećajna i topla Dragana; pa strastvena Jelena ... majstorice su !!! ... “

Danilo Ivezić

* * *

MOJA RUSIJA

Nebo je zaključano
Pred očima
Pred mirisom
Pred bolom

Pod rebrima
Nebo sniva
Ruke hvataju se
Za sjeme
Na rubu svijeta

* * *

Dok pahulja koja pada,
Tiho prelomljena o tvoje oči,
Spava i sanja,
Prigušeno ti iznutra
Svjetluca tajna postelja
Po kojoj prljavo lišće pada

Sjutra znaću šta je nebo
Danas znam šta je voda.

* * *

Prstom na usnama
Ona tajnu progovara
Voda njena u svjetlost
Se valja
Putenošću kojoj
Nema kraja

Danas on prelazi u more
A juče bio je trava.

Tanja Bakić

Beznogi prosjak u moskovskom metrou
premećući ruke promiče ka vrevi vagona
Točkovi drvenog postolja škripe
Njegova pohabana vojnička uniforma
Umrljana je zakorelom krvlju
Oči su mu budne, vilice jake
Možete ga zamisliti kao komandira voda ili
čak pukovnika
Nekada davno u Afganistanu
Možda su ga stigle kletve afganskih majki
Možda su ga baroni podzemlja tek prurušili
u bol Rusije, bačene na kolena
ko to zna ...

Slepa starica, glave povezane crnom maramom
Sakrivena od podzemnih kamera,
visoko iznad glave drži sliku umornog Isusa.
Muzika romskog harmonikaša
kida utrobu podzemne železnice dok
Pijani beskućnik plače u snu
na samom ulazu u peron.
U mojoj glavi Buda kaže Niču:
“karma je neizbežna,
Ali bol ovih jadnika osećam poput svog”;
Niče odmahuje rukom, govoreći
“to su mali ljudi,
patnja njihova – nebitna je.”

Zažmurim i jako poželim
da verujem
da Bog ipak zna šta radi.

Lena Ruth Stefanović

UNIVERZALNA SLIKA ŽENE

Moj otac više ne voli muziku
i nikada nije slušao
Čajkovskog.

U njihovim su pjesmama
zajedno jahali strah
i politička korektnost.
A onda su hipici zajebali stvar.

Nijesu slobodne ptice na nebu
samo česta slika.
Jato crnih ubica
je voljeni kliše.

Mog oca baš briga za
Hitchcocka, dok celuloid pamti
Johna Waynea.

A on jaše prerijom, i sva je muškost
u šeširu i revolveru.
To ih podsjeća na
'45-tu.

Drugovi članovi KP-a
i drugarice, cirkuske igračice
na trapezu, prava su zabava za
napuštenu djecu.

Dobili su umjesto karte
univerzalnu sliku žene:
Majke napuštenih.

I moj otac je napuštao djecu.

Dragana Tripković

MOGLE SMO

Mogle smo da stojimo satima na suncu,
buljimo u izmaglicu neba i vode
i zamišljamo oblake iz kojih bi čitale sutra.

Mogle smo da plivamo beskonačno dugo,
ronimo između sigurnog i dubine
i zamišljamo stijene koje su vrata za juče.

Mogle smo da hodamo cijelu vječnost,
krivudamo po asfaltu i zemlji
i zamišljamo tragove koji bježe.

Mogle smo da stanemo zauvijek,
pobodene u ravne dane
i zamišljamo satove i kalendare.

Mogle smo da čitamo do kraja,
živimo sve te živote i priče
i zamišljamo onaj koji je naš.

Mogle smo da nestanemo uvijek.
da prolazimo kroz ljubavi i ratove
i zamišljamo poglede na svojim leđima.

Mogle smo da stojimo satima na suncu,
buljimo u izmaglicu neba i vode
i zamišljamo oblake koji su prošli.

Jelena Nelević Martinović

„HOMMAGE NJEGOŠU“ – KULTURNI DOGAĐAJ KOJI JE OBILJEŽIO 2013. GODINU U REPUBLICI HRVATSKOJ

HOMMAGE NJEGOŠU

1813 – 2013.

U povodu stajesto godina rođenja

MUZEJ
MIMARA

4. - 14. travnja 2013.

Objavljujući listu najznačajnijih umjetničkih događanja u 2013. godini, međunarodna asocijacija **ARTISTS ON GLOBE** proglasila je projekt „*Hommage Njegošu*“ kulturnim događajem koji je obilježio prošlu godinu u Hrvatskoj.

Podsjetimo, u pitanju je projekt kojim je Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske prošle godine, u Muzeju Mimara u Zagrebu, obilježila dvjestogodišnjicu rođenja Petra II Petrovića Njegoša (v. br. 80 i 81 „*Crnogorskog glasnika*“). U prvom djelu večeri, u atrijumu muzeja, javnosti je predstavljena skulptura „*U slavu Njegoševе misli*“ poznatog hrvatskog i crnogorskog akademskog slikara Dimitrija Popovića, inspirisana poetsko-filozofskim djelom crnogorskog velikana. Skulpturu su NZCH i autor poklonili Cetinju. Otvorena je i izložba ciklusa radova D. Popovića „*Misterijum Luče mikrokozma*“.

U velikoj galerijskoj dvorani Muzeja Mimara predstavljene su i tri knjige posvećene Njegoševom jubileju: „*Njegoš i Hrvati*“ grupe autora te monografija „*Misterijum Luče mikrokozma*“ i pripovijest „*Luča Njegoševе noći*“ Dimitrija Popovića (izdavači su: NZCH, Matica crnogorska, Centralna narodna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ i Skaner studio d.o.o. Zagreb).

U multinacionalnom magazinu **PRIZMA**, u emisiji **HRT** emitovanoj 1.3.2014., predsjednik Savjeta za izdavaštvo NZCH **prof. dr. sc. Dragutin Lalović** govorio je o izdavačkoj djelatnosti Zajednice, istakavši da su Crnogorci „narod knjige“ i da je knjiga naš zaštitni znak. U emisiji tog magazina prikazanoj 8.3. (i u emisiji **VIJESTI IZ KULTURE** prikazanoj 28.2.) govorio je, povodom predstavljanja njegove novele „*Proces Kafkinoga Preobražaja*“ (v. br. 85), akademski slikar **Dimitrije Popović**. U emisiji **PRIZME** prikazanoj 22.3. govorio je urednik **Danilo Ivezić**, povodom predstavljanja knjige „*Koret na asfaltu*“ u dvorani Društva hrvatskih književnika (v. str. 14).

GRADONAČELNIK CETINJA U NACIONALNOJ ZAJEDNICI CRNOGORACA RIJEKA

Naša Zajednica je imala čast da 4. marta, makar na kratko, ugosti gradonačelnika Cetinja, gospodina mr. sc. Aleksandra Bogdanovića sa njegovim pomoćnikom Mošom Martinovićem.

Kako su gradovi Rijeka i Cetinje „Gradovi prijatelji“ to je na poziv gradonačelnika Grada Rijeke, gospodina Vojka Obersnela, doputovao gradonačelnik Cetinja. Nakon tog susreta, gospodin Bogdanović je sa svojim suradnikom, predsjednikom Skupštine Prijestonice Jovanom

Martinovićem i predstavnicama Grada Rijeke posjetio našu Zajednicu. Dočekalo ih je nekoliko članova Zajednice i vijeća i u ugodnoj atmosferi poveden je vrlo interesantan razgovor. Prema informaciji gospodina Bogdanovića u srdačnom razgovoru s gospodinom Obersnelom i predsjednicom gradskog vijeća Doroteom Pešić - Bukovac izmijenjena su iskustva u vođenju gradova i istaknuta mogućnost zajedničke suradnje na kulturnom, sportskom i administrativnom planu; razgovarano je i o mogućnostima koje se tiču partnerstva u oblasti visokog obrazovanja, ali i podsticanja realizacije drugih projekata od obostranog interesa. Korisna je suradnja s g. Obersnelom jer je on, između ostalog, i član Odbora Komiteta regiona EU.

Gospodin Bogdanović je kod nas iznio skoro pa detaljne aktivnosti koje Prijestonica poduzima za razvoj Cetinja i povećanje zaposlenosti. Bilo je impresivno slušati mladog Bogdanovića, kako spretno i tečno, znalački, s ponosom i vjerom, govori o svojem Cetinju. Slušajući ga, stiže se dojam da Cetinje nakon skoro tri decenije „umiranja“ ima svijetlu budućnost. Naravno, i gospodin Bogdanović je svjestan da tako ambiciozni planovi ne idu s realizacijom preko noći, ali uz pomoć Cetinjana, prijatelja i poštovalaca Cetinja, Senata Prijestonice, Vlade i Parlamenta Crne Gore, te pomoći Evropske zajednice – ima i te kako nade za Cetinje. Mi smo im poželjeli ostvarenje njihovih planova, da Cetinje konačno sine u svom punom sjaju kulturnog središta. Nažalost kratkoća posjeta, zbog protokolarnih aktivnosti oba gradonačelnika, nije bilo dovoljno vremena za svu našu znatiželju o Cetinju i Crnoj Gori.

S druge strane, članovi Zajednice i oba vijeća upoznali su cijenjene goste s radom i poviješću Zajednice i njenim pripadajućim vijećima. I mi smo s ponosom naveli naš 19-to godišnji neprekidni rad posvećen identitetu naših korijena. U razgovoru istakli smo i mi želju za suradnjom s Cetinjem i mogućim posredovanjem u suradnji Rijeke i Cetinja. Posjeta gradonačelnika Prijestonice otvorila nam je mogućnost takve aktivnosti.

Nakon razgledavanja naših prostora i biblioteke, gospodin Bogdanović je naglasio da je impresioniran našim prostorom i mogućnostima za rad.

Na kraju su izmijenjeni darovi i pozdravi sa željom – vidimo se uskoro.

Čedo Janković

U organizaciji Nacionalne zajednice Crnogoraca Rijeke
GIACOMO SCOTTI U POSJETI CRNOJ GORI

Nacionalna zajednica Crnogoraca sa sjedištem u Rijeci je, u sklopu svojeg Programa rada za 2014., na poziv SUBNOR-a i antifašista Crne Gore organizovala posjetu italijanskog i hrvatskog književnika Giacoma Scottia Crnoj Gori. Od 8. do 12.4.2014. boravili su u Crnoj Gori Giacomo Scotti, Vasilije Vukosavović, predsjednik Zajednice i Čedomir Janković, član Programskog odbora.

Dana 8. i 9.4. Giacomo Scotti bio je gost UBNOR-a i antifašista Nikšića. U Nikšiću ga je dočekala g-đa Sonja Nikčević, predsjednica Skupštine Nikšića i Slobodan Bato Mirjačić, predsjednik UBNOR-a i antifašista Nikšića. U prijateljskom razgovoru gosta su upoznali sa osnovnim podacima o Nikšiću i njegovoj kulturnoj i historijskoj prošlosti, te mu je priređen obilazak znamenitosti Grada.

G. Scottia i njegovog domaćina Mirjačića primio je gradonačelnik Nikšića Veselin Grbović. U prijateljskom i srdačnom razgovoru međusobno su potvrđene viševjekovne veze Crne Gore i Italije. Od Njegoševog boravka u Napulju, Rimu, Trstu ..., ženidbe Viktora Emanuela princezom Jelenom, izdavanja dvije knjige književnika Scottia o crnogorskim partizanima, do današnjih dana i najnovije Scottijeve knjige „*Gorka Crna Gora*“.

Na Filozofskom fakultetu u prepunoj sali upriličen je razgovor Đakoma Scottia sa studentima italijanskog jezika i članovima UBNOR-a i antifašista Nikšića. Posjetioci su dr Vesna Kilibarda i Slobodan Mirjačić upoznali sa djelom i aktivnostima ovog velikog hrvatskog i italijanskog novinara, književnika, historičara, esejiste, pjesnika. Trilogija o Crnoj Gori je plod velike ljubavi autora prema našoj Državi, o kojoj je veoma inspirativno govorio prisutnima.

Prilikom boravka u Nikšiću snimljen je sa cijenjenim gostom „*Razgovor sa povodom*“ u trajanju od 40 minuta i emitovan dva puta na TV Nikšić.

Dana 10.4. g. Scotti je boravio u Podgorici i bio gost SUBNOR i antifašista Crne Gore i Matice crnogorske.

U SUBNOR-u su goste iz Rijeke dočekali: predsjednik SUBNOR-a i antifašista Crne Gore Andrija Nikolić, potpredsjednici prof. dr. Ljubomir Sekulić, akademik Zuvdija Hodžić, Slobodan Mirjačić, Slobodan Simović te generalni sekretar Dragan Đurović. Pozdrav i dobrodošlicu poželio je prof. Sekulić.

Janković je u ime Zajednice rekao nekoliko riječi o njenom 19-to godišnjem radu i naveo razloge dolaska s književnikom Scottijem u Crnu Goru. Uputio je izraze zahvale za prijem, gostoprimstvo i razumijevanje za želju g. Scottia da ponovo nakon mnogo godina posjeti Crnu Goru; ovoga puta s posebnim razlogom – izdavanja njegove trilogije o partizanskim borbama u drugom svjetskom ratu na području Crne Gore.

Zatim je g. Scotti opisivao svoje emocije prema Crnoj Gori i njenim partizanskim bitkama koje je pretočio u napisanu trilogiju – „*Orlovi crnih planina*“, „*Uzaludna pobjeda*“ i „*Gorka Crna Gora*“. Sve tri knjige izašle su na italijanskom jeziku. Prve dvije već i nema u prodaji, a treća je izašla 2013. Ona govori o partizanskim borbama i prelasku italijanskih boraca nakon kapitulacije Italije na stranu crnogorskih partizana. Pored toga g. Scotti je izvršio izbor i prijevod pripovijedaka crnogorskog pisca Sretena Asanovića „*Bijela smrt*“, koja je objavljena u Italiji i preuzeta kao školska knjiga, te roman dr. Saše Božović „*Tebi moja Dolores*“.

Cijeneći posebne zasluge g. Scottia prema Crnoj Gori, Predsjedništvo SUBNOR-a i antifašista Crne Gore, dodijelilo mu je njihovo najviše odlikovanje, spomen medalju *SUBNORAC* – «za poseban doprinos istraživanju učešća crnogorskih partizana i Italijana u Drugom svjetskom ratu».

Spomen medalju uručio mu je Andrija Nikolić, predsjednik SUBNOR-a koji je istakao doprinos italijanskih partizana pobjedi nad fašizmom, i velike zasluge gospodina Scottia koji je to u svojim knjigama uvijek ječio.

Iznenaden takvom čašću g. Scotti je uzmogao reći: «Veliko vam hvala!». Priznao je da je od velikog broja priznanja koja su mu dodijeljena u Italiji, Hrvatskoj, Makedoniji, ovo jedino partizansko priznanje i ako nije učestvovao u partizanskim bitkama. Potvrdio je da dugo nosi velike emocije prema Crnoj Gori i Crnogorcima, što je dokazao svojom napisanom trilogijom. Volio bi da se prevede na crnogorski jezik makar njegovo djelo „*Gorka Crna Gora*“.

Naveče, u Matici crnogorskoj, priređeno je književno veče u čast g. Scottia. Goste su dočekali: Branko Banjević, akademik Sreten Perović, Sreten Asanović, Novica Samardžić i dr. Uvodno izlaganje podnio je Novica Samardžić, a Janković je predstavio 19-to godišnji rad Zajednice i naveo razloge dolaska sa g. Scottijem. Zahvalio se domaćinu na prijemu i gostoljubivosti, i za organizovanje ove književne večeri. Moderator večeri bila je prof. dr. Vesna Kilibarda. Kao i g. Scotti tako je i nekoliko prisutnih evociralo uspomene iz perioda borbe crnogorskih i italijanskih partizana i njihovoj međusobnoj saradnji nakon kapitulacije Italije i prelaskom italijanskih vojnika u crnogorske partizane.

Posjet Cetinju bio je 10.4. Primljeni smo kod Predsjednika Senata Crne Gore, g-dina dr. Milovana Jankovića. Prijemu su prisustvovali: zamjenica gradonačelnika Cetinja Ana Nikolić, predsjednik UBNOR-a i antifašista Cetinja g. Stevan Radunović sa sekretarom Lazarom Čelebićem, te predsjednik penzionera Cetinja g. Radivoje Vujović, a prisutan je bio i dugogodišnji obožavatelj djela Scottia, g. Pule Vujović, nekad dugogodišnji predstavnik Crne Gore u Rimu.

Giacomo Scotti

Razgovor je tekao oko djela g. Scottia i njegovoj naklonosti prema Crnoj Gori i Crnogorcima. Domaćini su ga ukratko upoznali sa Cetinjem, njegovom prošlošću i planovima za budućnost. I tada je g. Janković predstavio Zajednicu, njen 19-to godišnji rad i naveo razloge posjete Crnoj Gori.

Domaćini su nam upriličili šetnju po Gradu i njegovim parkovima i muzejima. G. Scotti je bio oduševljen kulturnim bogatstvom Cetinja, od parkova i spomenika, zgrada ambasada, sadržaja muzejskih sksponata (u kojima je našao i nekoliko italijanskih autora). Posebno ga je dojmio izložak relikvije – ikone Bogorodice filermoske i ambijentalnost njene postave. (Ikona predstavlja jednu od najznačajnijih čudotvornih svetinja u hrišćanskom svijetu).

Prezadovoljan posjetom i prijemom u pomenuta tri crnogorska grada, g. Scotti ističe ljubaznost, prijateljsko raspoloženje domaćina i sudionika, gostoprimstvo, urednost gradova, ljubaznost ugostiteljskih radnika, te je izrazio želju da ponovo dođe na eventualnu prezentaciju prevedene knjige „*Gorka Crna Gora*“.

Gospodin Giacomo Scotti zahvaljuje i Zajednici Crnogoraca što mu je upriličila ovakvu posjetu Crnoj Gori.

Čedomir Janković

ODLAZAK ČASNOG ZNALCA I PATRIOTE

*Profesori Ljubomir Kuljača, Božidar Nikolić i Veselin Simović
(Crnogorski dom, Zagreb, 3.11.2010. godine)*

Predsjednik Dukljanske akademije nauka i umjetnosti, bivši rektor Univerziteta Crne Gore i profesor emeritus dr Božidar Nikolić preminuo je 13. marta u Podgorici, u 74. godini. Nikolić je završio Mašinski fakultet u Sarajevu gdje je magistrirao i, nakon specijalizacija u Češkoj, Finskoj, bivšem SSSR-u i Njemačkoj, doktorirao je 1978. godine. Uz plodan naučno-stručni rad na UCG imao je bogatu pedagošku karijeru kao profesor, mentor i naučni istraživač. Na Univerzitetu Crne Gore bio je

dekan Mašinskog fakulteta, rektor Univerziteta i izabrani profesor emeritus. Od 1979. do 1994. godine bio je član Odbora za tehničke nauke CANU-a, a od 1985. član Američke asocijacije za motore i vozila „SAE“. Autor je brojnih naučnih radova, knjiga i udžbenika i dobitnik stručnih nagrada i društvenih priznanja. Bio je gostujući profesor i istraživač na Univerzitetu Viskonsin u Medisonu, SAD, počasni profesor Univerziteta „Jovan Pavle I“ u Rimu, Italija, počasni član Italijanske akademije kao i Rumunske akademije „Mihail Eminescu“ Krajova i aktuelni predsjednik DANU.

Prof. dr Božidar Nikolić dao je veliki doprinos obnovi crnogorske državne nezavisnosti i afirmaciji crnogorske nacionalne kulture. Bio je utemeljitelj Dukljanske akademije nauka i umjetnosti, osvjedočeni patriota i čovjek za svako ljudsko i stvaralačko poštovanje. Predsjednik Skupštine Ranko Krivokapić uputio je telegram saučešća njegovoj porodici i DANU.

– Profesor emeritus Božidar Nikolić je Crnogorac koji služi na čast intelektualnoj zajednici Crne Gore. Pripada onom malom broju antiratnih boraca, kojeg se časna Crna Gora vazda mora sjećati. Pamtiće ga dugo i njegovi američki i evropski studenti, kao profesora velikog uma iz malene Crne Gore – naveo je Krivokapić u telegramu.

*Iz telegrama NZCH, Društva
Crnogoraca i prijatelja Crne Gore
„Montenegro“ Zagreb i Vijeća
crnogorske nacionalne manjine
Grada Zagreba*

*Ostaje nam u trajnom sjećanju čovjek
koga smo lično poznavali i s kojim smo
blisko surađivali, posebno u okviru
velikih istorijskih događanja, vraćanja
Crne Gore u svjetsku zajednicu nezavisnih
i međunarodno priznatih država.
Njegova djela ostaju trajnim svjedočima
životnog puta.*

*dr. sc. Radomir Pavićević
Dušan Mišković*

On je rekao da je DANU imala na svom čelu Nikolića, kao prvog među jednakima, koji je svojim bićem i radom čuvao obraz nauke i čovječnosti crnogorske.

Saučešće je uputila i ministarka nauke Sanja Vlahović, istakavši da je on „kroz bogatu pedagošku karijeru kao profesor, mentor i istraživač afirmisao znanje kao jednu od presudnih vrlina i mjerilo pravih vrijednosti našeg društva i tim istim znanjem i mudrošću izabrao da se dosljedno bori i zalaže za identitet Crne Gore i njenu nezavisnost, čemu je dao nemjerljiv doprinos“.

– Mi u Crnoj Gori, posebno u crnogorskoj naučnoj i akademskoj zajednici, ponosni smo na doprinos koji je akademik Nikolić ostavio crnogorskoj nauci i sigurna sam da će biti upamćen kao veliki čovjek i stvaralac – navela je Vlahović.

(Izvor: Dnevni list POBJEDA, 14. mart 2014.g.)

„NJEGOŠEVA CRNA GORA“ NATAŠE R. MARGULIS

Matica crnogorska objavila je nedavno, u ediciji „*Kultura i istorija*“, studiju „*Njegoševa Crna Gora / Velike sile i proces modernizacije na Balkanu (1830 – 1851)*“ američke istoričarke grčkog porijekla Nataše R. Margulis. U faktografskom i naučnom pogledu, posrijedi je djelo koje predstavlja primjer serioznog istraživanja. Ako vam je potrebna knjiga o Njegošu lišena opštih zaključaka, proizvoljnosti i neprihvatljivih ocjena – ovo je pravi izbor.

Margulis potencira izazove sa kojima se Njegoš susrijetao u procesu stvaranja nezavisne, politički i ekonomski održive Crne Gore i napore koje je činio na planu modernizacije njenog unutrašnjeg uređenja, koje je nastojao uskladiti sa evropskim konceptom državnog ustrojstva. Njegoš je portretisan kao državnik i reformista evropskog profila. Prvo poglavlje postavlja opšti okvir. Analiziran je socio-ekonomski ambijent u Crnoj Gori, sazdanom na dugoj tradiciji otpora i plemenskog ustrojstva. Margulis nas (argumentovano) navodi na zaključak da je Crna Gora imala visoko adaptivnu strukturu utemeljenu na stočarstvu i ratovanjima i da je patila od prenaseljenosti i unutrašnjih konflikata. Iako joj je nedostajala bilo kakva vrsta industrije i tehnologije, u vrijeme mira Crna Gora uspijevala je da prehrani stanovništvo i ostvari suficit. Da bi modernizovao državu, Njegoš je morao da redefiniše ulogu vladike, eliminiše bilo kakve prepreke svojoj vlasti i održi praksu novčane pomoći Rusije.

U drugom poglavlju Margulis istražuje proces osnivanja novih institucija u crnogorskoj upravi. Ono pokriva period od 1830. do 1833. godine, kada Njegoš slijedi svog prethodnika na vlašićanskom tronu, ali i odlučno nagovještava da planira rekonstruisati način vladanja. Trećim poglavljem obuhvaćeni su reformski zahvati koje je Njegoš inicirao u periodu od 1833. do 1837. godine (državna štamparija, prva osnovna škola, jačanje Senata i Gvardije u funkciji postizanja unutrašnje stabilnosti). Četvrto poglavlje istražuje učinke napora koje Njegoš od 1837. do 1839. činio sa ambicijom da promijeni sliku kakvu je svijet vjekovima imao o Crnoj Gori. Peto poglavlje fokusira se na mirovne pregovore koje je vodio sa Habzburškom monarhijom i Otomanskim carstvom. Naglašeni su uspjesi koje je u tim procesima imao pregovarajući sa Austrijancima, ali i činjenica da su kod sultana i Porte nezapaženo prošli sporazumi koje je sklapao sa bosanskim i hercegovačkim vezirima. Posljednje godine Njegoševе vladavine obrađene su u šestom poglavlju. Antitursko raspoloženje u „Gorskom vijencu“ Margulis pripisuje neuspjesima koje je u to vrijeme crnogorski vladar imao u pregovorima sa Osmanskim carstvom. Akcentovan je i Njegošev pokušaj da, balansirajući na polju unutrašnje stabilnosti, Crnu Goru odbrani od spoljašnjih prijetnji.

Studija „Njegoševa Crna Gora / Velike sile i proces modernizacije na Balkanu (1830 – 1851)“ višestruko je korisna. Ona daje odgovore na pitanje ko je bio Njegoš i šta jeste a šta nije ostvario kao crnogorski vladika i vladar s prepoznatljivim identitetom u balkanskoj, mediteranskoj i evropskoj istoriji. U njoj nema nepotpunih, neprovjerenih i netačnih podataka. Zato je, prvenstveno, treba afirmisati kao primjer negacije, crnogorskoj javnosti i akademskoj zajednici svojstvenog zagovaranja „konačnih i neporjecivih istorijskih saznanja“, kao poziv da Njegoša pjesnika ne potežemo u raspravama o identitetu i pitanjima nacionalnosti, već da (konačno) pristupimo izradi jednog sintetičkog djela posvećenog vladaru Petru II Petroviću. Da smo takvo djelo ranije imali, (možda) ne bismo došli u poziciju da kao rezultat jednostranih i proizvoljnih interpretacija djela Njegoša pjesnika taj velikan postane amblem rušitelja svega za što se Njegoš kao vladar zalagao. Ne bi nam se moglo (s pravom) spočitavati da Crnogorci zapravo nijesu sigurni što da rade sa Njegošem.

Vlatko Simunović

(Izvor: *Dnevni list POBJEDA, Agora, 29. mart 2014.g.*)

DVIJE BIBLIOGRAFIJE O NJEGOŠU

Riječ je o kapitalnim izdanjima koja donose pregled i popis svega što je objavljeno o Njegošu u posljednjih dva vijeka, a povodom 200 godina od rođenja velikog pjesnika i državnika. Bibliografska građa o Njegošu objavljivana je do sada više puta, ali do danas nije objavljena nijedna cjelovita bibliografija. Upravo je jedna od namjera Instituta za crnogorski jezik i književnost da sa ove dvije bibliografije ispravi ključne nedostatke prethodnih izdanja.

Knjiga „*Njegoš u južnoslovenskim kulturama: Njegoševa djela i djela o Njegošu*“, autorke Ljiljane Đorđević, prostire se na 767 strana. U predgovoru knjige autorka napominje da je bibliografska građa o Njegošu mnogobrojna i raznovrsna, jer su se njegovim književnim djelom bavili domaći i strani istraživači iz svih oblasti, tumačeći ga sa različitih aspekata.

Predmet ove bibliografije jesu monografska izdanja (knjige) i prilozi u njima objavljeni na našem i drugim jezicima, štampani u južnoslovenskim zemljama. Obuhvaćen je period od 1834. godine, kad je pečatan „Lijek jarosti turske“ u Njegoševoj štampariji, pa do kraja 2012. godine.

– Prikupljenom građom pokušali smo napraviti pregled i stvoriti što potpuniju sliku o Njegošu, njegovu djelu, porijeklu, životu, književnoj, duhovnoj i političkoj djelatnosti kroz dug period. To je popis cjelokupne publikovane bibliografske građe do koje smo uspjeli doći i koja je podijeljena na dva dijela: djela Petra Drugog Petrovića – Njegoša i Literatura o Njegošu. Sva bibliografska građa složena je hronološki, poređana abecedno, tako da se iz godine u godinu može pratiti objavljivanje Njegoševih djela i interesovanje za to djelo – kazala je Đorđević.

Ona je objasnila da je prvi dio bibliografije „Djela Petra Drugog Petrovića – Njegoša“ podijeljen u dvije grupe: monografske publikacije (knjige) i prilozi u knjigama. Monografske publikacije sadrže 604 bibliografske jedinice i predstavljaju popis svih jugoslovenskih izdanja Njegoševih djela, štampanih na prostoru nekadašnje SFRJ, bez obzira na jezik i pismo.

– Na našim prostorima teško je naći autora koji i poslije dvjesto godina od rođenja budi isto interesovanje kao u vrijeme u kojemu je stvarao – primijetila je Đorđević.

Prilozi u knjigama sadrže 2.050 bibliografskih jedinica i obuhvataju Njegoševa djela objavljena u brojnim antologijama, čitankama, izborima poezije i proze, kao i u knjigama pojedinih autora.

– Kroz ovu bibliografsku građu možemo pratiti kako je i koliko Njegoš bio vrednovan i zastupljen kroz školske programe i reforme u određenim periodima – istakla je Đorđević.

Pod budnom pažnjom

Literatura o Njegošu, kako je objasnila, obuhvata najveći dio knjige, što nije nikakvo čudo s obzirom na to da je Njegoš svih ovih 200 godina budio pažnju mnogih autora. I ovaj je dio podijeljen na dvije grupe: monografske publikacije (knjige) i prilozi u knjigama. Prva grupa sadrži 1.040 bibliografskih jedinica i čine je, između ostalog, posebna izdanja, knjige, monografije i separati, koji su u cjelosti posvećeni Njegošu i njegovom djelu. Drugi dio naslovljen je „Prilozi u knjigama“, najobimniji je i najbrojniji dio ove bibliografije i sadrži 4.711 bibliografskih jedinica. To su radovi koji su skriveni po raznim knjigama, udžbenicima, priručnicima i enciklopedijama, a koji će pomoći budućim istraživačima da lakše i jednostavnije dođu do tražene literature o Njegoševu djelu.

– Ovdje su popisane brojne studije, književne kritike, rasprave, polemike, eseji, pjesme posvećene Njegošu, pozorišne adaptacije i muzičko-scenska izvođenja njegovih djela – istakla je Đorđević.

Na kraju knjige data su tri registra: autorski, predmetni i registar izdavača, a čitaoci mogu pronaći i bibliografske izvore i popis literature.

– Knjiga je namijenjena prije svega naučnim radnicima, istoričarima književnosti, istraživačima i entuzijastima koji žele da proniknu u duhovni, kulturni i naučni svijet kome je pripadao Njegoš – poručila je Đorđević.

Od „Grlice“ do danas

Druga bibliografija „*Njegoš u crnogorskim periodičnim publikacijama i zbornicima: 1835-2012.*“, autorke Lidije Kaluđerović, na 878 strana obuhvata popis priloga koji su u našoj periodici objavljeni o svim aspektima Njegoševog života i književnoga stvaralaštva i Crnoj Gori njegova doba. Autorka je krenula od objavljivanja prvog crnogorskog literarnog almanaha „Grlica“ 1835. godine, pa sve do priloga koji su objavljeni u toku 2012. godine. Za navedeni period popisano je 11.700 bibliografskih jedinica.

Na osnovu hronološkog pregleda obrađene bibliografske građe, autorka Kaluđerović je uočila da je interesovanje za Njegošev život, stvaralaštvo i istorijsku ulogu iz decenije u deceniju bilo sve veće. Brojnim priložima naučnih i kulturnih stvaralaca posebno su obilježene Njegoševe jubilarne godine. Kako je navela Kaluđerović, stogodišnjica Njegoševa rođenja 1913. godine ispraćena je člancima čija sadržina govori o organizovanju i toku proslave koja je obilježena i van granica Crne Gore. Godine 1951. brojnim manifestacijama proslavljena je stogodišnjica Njegoševe smrti čija je centralna proslava održana na Cetinju. Zanimljivo je da su pojedini časopisi i listovi, kao npr. Stvaranje i Pobjeda, u cjelini posvetili brojeve Njegošu, tako da je samo u toku 1951. godine u crnogorskim periodičnim publikacijama i zbornicima objavljeno 486 raznih bilježaka, članaka i studija koji su bili posvećeni velikom pjesniku.

– Pored toga jubileja, proslava 150-godišnjice Njegoševa rođenja 1963. godine takođe je obilježena velikim brojem priloga – kazala je Kaluđerović.

Događaj koji je izazvao veliku pažnju javnosti, prema riječima autorke, u toku 1925. godine svakako je bio prenos Njegoševih posmrtnih ostataka s Cetinja na Lovćen. Ceremonijal prenosa obavljen je 21. septembra 1925. godine, a poprimio je karakteristike proslave i narodne svečanosti. Dolazak kralja Aleksandra Prvog Karađorđevića i kraljice Marije u Crnu Goru štampa je propratila velikim brojem tekstova, pa je i ta godina protekla u znaku Njegoša. Veliki broj priloga, objavljenih 1966. godine, pratio je i diskusiju i polemike povodom određivanja lokacije Njegoševog mauzoleja, kao i povodom izgradnje tog objekta na Lovćenu.

– Posebnu pažnju štampanih medija privukli su događaji na osnovu kojih se može pratiti dodjela Njegoševe nagrade za književnost – primijetila je Kaluđerović.

Olakšano korišćenje

U cilju bolje preglednosti i lakšeg korišćenja ove obimne bibliografije građa je izložena hronološkim redom, dok je unutar pojedinih godina građa poredana abecednim redom. Većina bibliografskih jedinica sadrži kratko pojašnjenje – anotaciju, koja objašnjava sadržaj teksta i omogućava njegovo bolje razumijevanje. Na kraju bibliografije nalaze se registri koji povećavaju njenu informativnost i olakšavaju njeno korišćenje.

– Cilj rada bio je da se na jednome mjestu sakupi i učini korisnicima dostupno sve ono što se na stranicama crnogorskih periodičnih publikacija i zbornika, direktno ili indirektno objavilo o Njegošu, kao i da se pribilježe neke, široj javnosti, manje poznate informacije i detalji koji se odnose na Njegoša – kazala je Kaluđerović.

Urednici ova dva izdanja su Adnan Čirgić, Čedomir Drašković i Aleksandar Radoman. Drašković je predgovoru zapisao da će ova bibliografija pomoći da se provjereno vratimo pouzdanom vaspostavljanju sistema vrijednosti i istovremeno će omogućiti montenegristici da dođe do svoje suštine i nepotkupljivoga prava na sopstvene stavove.

– Krajnje je vrijeme da se počne odgovornije provjeravati neznanje te da se, s tim u vezi, s više povjerenja oslanjamo na one koji predstavljaju i šire znanje – zapisao je, između ostalog, Drašković.

J.N.

(Izvor: *Dnevni list POBJEDA*, 3. mart 2014.g.)

U ovoj se godini obilježava vijek od smrti Antuna Gustava Matoša, autora antologijskih, mnogima dobro znanih, soneta „Utjeha kose“ i „Notturmo“ te pisca za kojeg će svojevremeno Ivo Frangeš kazati: «Nitko u hrvatskoj prozi nije pisao ljepše, zvučnije, ekspresivnije od njega!».

Povod je to da u ovom broju sa zahvalnošću objavimo briljantni esej uglednog književnog kritičara i vrsnog novinara POBJEDE gospodina Vlatka Simunovića o znamenitom hrvatskom pjesniku, putopiscu, novelisti, kritičaru, esejisti ... Taj ogled je POBJEDA objavila 2004. godine, a u elektronskoj formi je dostupan i na internetskoj adresi Digitalne biblioteke crnogorske kulture MONTENEGRINA (www.montenegrina.net).

MATOŠ I CRNOGORCI

Antun Gustav Matoš
(Tovarnik, 1873 – Zagreb, 1914)

Antun Gustav Matoš nesumnjivo je jedna od najmarkantnijih figura hrvatske literarne povijesti. Jedan je od „ljudi nazbilj“ kojima se njegov narod ponosi. Ako bi se korištenjem jedne sintagme htio okarakterisati njegov van literarni angažman, moguće da bi se to najpribližnije dalo iskazati paradoksom dosljedna protivurječnost. Matoš je često znao biti nedosljedan i ljudi se s pravom usuđuju reći da je taj veliki čovjek kontestabilan. Sjetimo se samo što je sve, u rasponu od beatifikacije njihove povijesti i istrajnosti do jetkoga prezira i ignoracije njihovih vrednota, artist koga smatraju simbolom agrarnog duha napisao o Hrvatima ili Srbima i njihovoj prosvijećenosti. No, ipak, uvažavajući preporuku poznavao oca Matoševog djela, prvenstveno Dubravka Jelčića, koji kaže da nije umjesno i probitačno Matoša interpretirati iz jedne opservacijske tačke, s distance hronološki vrijedne čitav jedan vijek, danas možemo govoriti o dosljednosti sa kojom se Antun Gustav Matoš odnosio prema jednom balkanskom narodu i njegovom bardu. Riječ je o Crnogorcima i Petru II Petroviću Njegošu.

Matoš je po ocu Bunjevac, po majci Slavonac, a rođenjem Sremac. Znatan dio života silom prilika izbivao je iz Zagreba i nije rođeni kajkavac. Ipak, po vlastitom priznanju, bio je dobar Zagrepčanin jer je u tom gradu, kako kaže, dobio prve batine, izgubio djevičanstvo, za opkladu u kafani vadio zdrav zub, od sramote plakao i „prvi put osjetio Gospoda Boga u ženi i domovini“. U Zagrebu je slušao dične Hrvate Anta Starčevića, Štrosmajera i Mažuranića, prvoga bana pučanina. U sjenama Griča i Kaptola „gledao je oblake i kuharice, loptao se i špekulirao, bio potresen potresom“.

Projekcije njegovih idealnih hrvatskih duša su Ante Starčević i Štrosmajer. Stvorio je opsežan opus, brojne: pjesme, novele, drame, putopise, feljtone, književne, pozorišne, muzičke, likovne kritike, političke eseje i članke. Nastalo na razmeđu oprečnih vjekova, Matoševo djelo kombinuje tradiciju i smionost traženja novog. Odvažno prevrednovanje vrednota u domenu kojih je predmet našeg trenutnog interesovanja Matoš ilustrativno demonstrira konstatacijom da epika nije najprestižniji dio Njegoševog opusa, što je za kraj devetnaestog vijeka predstavljalo smion otklon od važećih tumačenja. AGM inicira stanovište da je, kada je u pitanju P. P. Njegoš, po srijedi lirski pjesnik par ekselans. Za njega je crnogorski vladika nesumnjivo vrstan artikulatork dvaju drevnih formi: himne i ode. Njegoševa oda Bogu ima orlovska krila tvrdi Matoš, aludirajući na *Luču mikrokozma*. U znamenitom osvrtu na djelo Milana Begovića štampanom 1901. pod naslovom „*Knjiga Bočadaro*“, Petra II Petrovića naziva orlujskim vladikom.

**Fotografija nepoznatog Crnogorca
s posvetom A.G. Matošu**

Glorifikujući pjesništvo Silvija Strahimira Kranjčevića, koga, uzgred, smatra krajnjom ljestvicom evolucije hrvatskog književnog jezika, u eseju „*Za Kranjčevića*“ prati literarne uticaje na njegovo stvaralaštvo pa, uz Šilera, Bajrona, Persi Biš Šelija, Lekont de Lila i Alfreda de Vinjia, filozofsku i religijsku retoriku lirike Petra II Petrovića Njegoša identifikuje kao prauzor himničnom, elegijskom tonu Kranjčevićevih osjećajnih refleksija. U predgovoru *Izabranim pjesmama* dr-a Anta Kovačića, pravi interesantnu komparaciju Njegoš – Ante Starčević. Starčevića je inače smatrao jedinim neporočnim i samosvijesnim Hrvatom nakon Matije Gupca i Eugena Kvaternika. Ante Starčević se, tvrdi Matoš, prvenstveno tretira kao politički doktrinar, premda je kao čisti književnik, satirik i moralista daleko originalniji. „Tako je i Njegoš kod nas poznat samo kao pjesnik *Gorskog vijenca*, i u najboljem slučaju, *Šćepana malog*. O veličajnoj lirici pustinjaka cetinjskog malo se vodi računa.“ – tim riječima proročki anticipira Njegoševu literarnu sudbinu, Matoš, klasik hrvatske moderne,

koji, paradoksalno, nije pripadao tom pokretu niti je u njemu aktivno učestvovao. U osvrtu na antologiju Bogdana Popovića 1912. godine AGM izražava čuđenje jer u izbor nije uvršten, kako je napisao: „najuzvišeniji lirik“, Petar II Petrović Njegoš, naravno.

Drugu, tradicionalističku crtu, tu nema kolizije sa njegovim evropskim savremenikima, Antun Gustav Matoš demonstrira izražavajući vlastite fascinacije Crnogorcima. Naziva ih djecom kamena. Smatra da Crnogorci i Arbanasi, poput Vikinga, Škota i Švajcaraca imaju „ratničku dušu kamena“. Premda, u tom kontekstu, naglašava novovjekovne vrijednosti Švajcarske. Poznato mu je da je ta zemlja vojničke slave zadržala samo folklornu nominaciju pripadnika tjelesne garde Svetoga oca i postala uzorna republika bankarskih činovnika, hotelijera, juvelira i sajdzija, ukratko: raj zemaljski. Tu vrlinu ni Matoš tradicionalista opijen vitezovima „bez mane i straha“ nije mogao ignorirati i o njoj bi mnogima vrijedilo razmisliti.

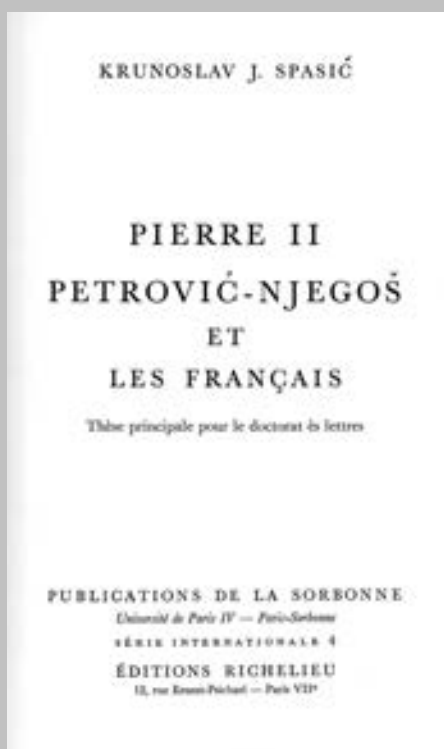
Čitajući uspomene vojvode Marka Miljanovog, Matoš je zaključio da svaki Crnogorac osjeća i misli kao veličanstveni Kornelov Sid, te da je čast osnova njegovog viteštva. Meditirajući nad osnovom crnogorskog morala, dirnut njihovim viteškim prezirom smrti, konstatuje da Crnogorci žive na fonu kavalirskih i vojničkih ideja Viljema Osvajača i Ričarda Lavljega srca.

Crnogorce smatra i živim savremenikima mančanskog viteza Kihota. „Siromašni kao Jov, žive i umiru za čast i poeziju, za slavu pjevanu na guslama“ – zapisuje Matoš. U nastavku, i to je taj smion vjesnik drugačijih tumačenja, lucidno opaža da „... njihov vladar, kao kakav Amadis Balkana, gospodar hrpe kamenja i vladar zemlje siromašnije od ugarske plovanije, pravi od poezije politiku, od politike poeziju, inače dobro honoriranu. Rusija je Artus, Crnogorac njen najvjerniji paladin ...“. Pronicljivo. Tu crtu na gorostasnoj figuri potonjeg crnogorskog suverena većina njegovih sunarodnika uočava cijelo stoljeće nakon što ju je skicirao AGM.

U Crnoj Gori Matoš je, sudeći po jednom pismu koje je uputio majci, namjeravao da postane učitelj. Knjževskoj kancelariji je 1896. uputio molbu za postavljenje. Taj dopis, očito, nije impresionirao Crnogorce. Matošu se nije dalo da boravi među ljudima za koje je govorio da su, svi odreda, junaci po rođenju. Osamnaest godina kasnije, nakon što se nagledao ljudi i gradova umro je u zagrebačkoj Bolnici Milosrdnih sestara, 17. marta 1914. Gradski magisterij darovao mu je besplatni grob a Društvo hrvatskih književnika oprostilo se od njega ne zahtijevajući povraćaj 110 kruna duga. Za života je zabranio da se na njegovom grobu podigne spomenik, „hladna mramorna ironija“.

Vlatko Simunović

U broju 82 pokrenuli smo ovu povremenu rubriku s namjerom da čitaocima skrenemo pažnju na pojedine od brojnih vrijednih naslova koji su ljubaznošću izdavača, razmjenom ali i poklonima darodavaca postali dio već vrlo obimne biblioteke Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske. U ovom broju, na osnovu novinskih napisa Dušana Milačića (*Književne novine*, 1.6.1972.) i Božidara Kovačevića (*Politika*, 12.12.1974.), donosimo najosnovnije podatke o jednoj doktorskoj disertaciji odbranjenoj 1972. godine na Pariskom univerzitetu Sorbona, kao i o njenom autoru.

DRŽAVNI DOKTORAT

Svugdje su doktorati univerzitetski stepeni. U Francuskoj, međutim, pored univerzitetskog doktorata postoji i državni doktorat. Univerzitetski doktorat van Francuske daje sva prava kao i državni, ali u Francuskoj ko nema državni doktorat ne može biti profesor univerziteta. Za univerzitetski doktorat piše se jedna teza, a za državni dvije. Nekada se ona druga, dopunska teza pisala na latinskom jeziku.

NJEGOŠ I FRANCUZI

Među brojnim i sigurno vrijednim knjigama u biblioteci Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske vidno mjesto zauzima i kapitalno djelo Krunoslava J. Spasića „*Petar II Petrović Njegoš i Francuzi*“ („*Pierre II Petrović Njegoš et les Français*“), koje je na 750 stranica (u formatu velike, tzv. naučne osmine) objavio 1972. godine Pariski univerzitet Sorbona. Riječ je o tezi odbranjenoj na Sorboni za državni doktorat.

Krunoslav J. Spasić je kao profesor negotinske gimnazije o svom ruhu i kruhu krenuo u Pariz i petnaest godina proveo po francuskim bibliotekama i arhivama pronalazeći nepoznate ili nedovoljno poznate podatke o Njegošu. Uz svoju glavnu tezu on je, budući da je to za državni doktorat neophodno, uspješno uradio i tzv. sporednu ili dopunsku tezu: ona sadrži bibliografiju od 3200 knjiga, članaka i drugih spisa o Njegošu i Crnoj Gori koji su do tada bili objavljeni na francuskom.

Za ovu doktorsku disertaciju o Njegošu, odbranjenu na Sorboni, Francuska akademija je – na prijedlog Francuske akademije za moralne i političke nauke – 1974. godine dodijelila svoju nagradu za zapaženi naučni rad za protekle četiri godine. Tom prestižnom nagradom je – od strane jedne od najpoznatijih naučnih ustanova u svijetu – odato i vrlo visoko priznanje moralnim i političkim načelima velikog pjesnika i državnika, kao i njegovog naroda, čiji je on bio najbolji i najtipičniji predstavnik.

Disertacija Krunoslava J. Spasića je, kao dopunjeno francusko izdanje, bila poslije prevedena i štampana u Zaječaru 1988. godine pod naslovom „*Njegoš i Francuzi*“. I ta se knjiga nalazi u biblioteci NZCH.

Z.D.

Sa zahvalnošću ističemo da nam je gospodin Božidar Božo Popović – jedan od doajena naše Zajednice i autor knjige pjesama „Tragovi istine“ (v. br. 50) – skrenuo pažnju na pjesmu o „crnogorskoj štamparni“ jednog od najznačajnijih i najplodnijih hrvatskih pisaca 19. stoljeća, koji je u poeziji bio nastavljatelj tradicije romantizma, ali je svojim realističkim i istorijskim romanima dao nov pravac hrvatskoj književnosti.

AUGUST ŠENOA: CRNOGORSKA ŠTAMPARNA

August Šenoa (1838 – 1881)

Ao čuda! – Crnogorci!
Kršni ljudi ratoborci!
Mudri svijet se za njih brine,
Da ih minu duha tmine,
Da i u njih nikne zamet,
Koj će grijat um i pamet.
Mudra glava, mudra briga
Čudnim darom ih dariva:
Mrtvim slovom, miso živa
Da i u njih nikne – knjiga.

Dar taj, čudo nečuveno,
Crnogorcu neviđeno,
Što im ruski care daje,
Ljudi, fina tiskara je.
Već se nižu sitna slova,
Sitna slova od olova;
Knjiga nova, knjiga kitna
Sad će svjetlo ugledati,
Crnom Gorom divno sjati!

Naopako! – Vrag se uto
Sve kradomce bliže šulja,
Bliže šulja turska hulja;
Pomela im knjigu ljuto.
Al slagari Crnogorci,

Od davnine ratoborci,
Grabe diljke i šešane,
Za nevolju čudno tane
U pušku si vjernu meću,
Osmanliji lošu sreću,
Čudno tane: sitna slova,
Sitna slova od olova.

Ao bože! Crnogorac,
Kremen čovjek, ratoborac,
Knjižicu mi divnu složi,
Složi a na turskoj koži;
Ljutu knjigu ljuto tiska,
Ljuta knjiga, turska piska;
Crno slovo, crna knjiga,
Osmanliji crna briga,
Svemu rodu na veselje
Gromno, žarko evanđelje,
Što ga piše sveti Mate:
»Diži mi se, ljuti brate!«
Što ga piše sveti Marko:
»Mjeri dobro, pali žarko!«
Što ga piše sveti Ivo:
»Pali žarko, sijeci živo!«
Što ga piše sveti Luka:
»Naša slava, turska muka!«
Ima l' ljudi, knjiga druga,
Knjiga ljepša širom Juga,
Neg Crnogorac što složi,
Složi a na turskoj koži,
Ima l' bolje gdje štamparne,
Neg vrh slavne Gore Čarne?

Vrijeme sve će sharat pismo,
Što ga drugi sastavismo,
Crvi knjige izjest sve će –
Ali ovo divno neće,
Ono slavno evanđelje,
Svomu rodu na veselje
Što nam slažu Crnogorci,
Kremenjaci, ratoborci.

13.3.2014.g. u 19^h (četvrtak)

MALA CRNA GORA

Autor:

Radoslav Rotković

Ton:

Šćepan Kaćo Kovačević

Snimatelj:

Slavko Vukčević

Trajanje:

18':10"

Proizvodnja:

TV Titograd, 1967.

ZIMSKI PEJZAŽ GRABOVICE

(Prva nagrada za režiju na Festivalu JRT, Portorož 1974.)

Autor:

Rajko Cerović

Organizator:

Drago Leković

Ton:

Vlado Ivanović

Montaža:

Natalija Vučinić

Snimatelji:

Slavko Vukčević i Milan Tadić

Trajanje:

26':00"

Proizvodnja:

TV Titograd, 1974.

10.4.2014.g. u 19^h (četvrtak)

ŽIVJETI U GUSINJU

(Nagrada na Festivalu JRT, Bled 1972. za najkreativniji pristup obradi teme)

Autor:

Rajko Cerović

Ton:

Vlado Ivanović

Montaža:

Natalija Vučinić

Snimatelj:

Savo Jovanović

Trajanje:

30':55"

Proizvodnja:

TV Titograd, 1972.

ČETIRI GENERACIJE LOVĆENCA U BAČKOJ

Autor:

Milorad Radetić

Ton:

Šćepan Kaćo Kovačević

Montaža:

Gina Paović

Snimatelj:

Vjekoslav Vađon

Trajanje:

26':00"

Proizvodnja:

TV Titograd, 1986.

DVIJE IZLOŽBE U GALERIJU „MONTENEGRINA“ U RIJECI

(27.3. i 14.4.2014. godine)

AKVARELI GORANA HASKIĆA

GORAN HASKIĆ svoju sklonost ka likovnom izričaju otkriva još u osnovnoj školi gdje ga crtanje i slikarstvo privlače i zaokupljaju. Osoba je nemirnog duha i neiscrpnog umjetničkog nadahnuća koja se pored slikarstva bavila i glazbom, plesom i koreografijom.

Nakon godinu dana rada u struci, konačno se 2006. godine ponovno vraća svojoj ljubavi prema slikarstvu, ovaj put akvarelu - tehnici lakih poteza i transparentnih boja i primjenjujući razne tehnike, odnosno škole (Engleska, Kanadska), ovisno o izazovu inspiracije i motiva koji ga zaokupi.

Kombinacijom slikanja boje na boju dobiva izvanredni tonalitet poetičnog karaktera.

U tom kratkom periodu stvaralaštva održao je nekoliko grupnih i samostalnih izložbi, a već na prvom sudjelovanju na manifestaciji *Ex tempore* u Kostreni, Žurkovo osvaja treću nagradu između 112 umjetnika i 185 radova.

Živi i radi u Rijeci.

Multimedijalna izložba DRAGAN KARLO DOŠEN: „BUDITE SVETI“

DRAGAN KARLO DOŠEN (Rijeka, 1951.), teolog po struci, fotografijom se bavi trideset godina, a aktivnom izlagačkom djelatnošću tijekom posljednjih dvadeset. Pobjeda na natječaju za fotografiju u magazinu *Start* 1985. godine omogućila mu je rad na modnoj fotografiji u Milanu. Osim fotografijom bavi se i kratkometražnim filmom. Fotoreporter je časopisa *Zvona*, zbarski pjevač i član Hrvatskog društva novinara. Ostvario je čitav niz izložbi i nagrada za svoj rad. Član je HDLURi i HZSU.

Izlagao je na više izložbi, između ostalog u Galeriji Juraj Klović u Rijeci, Galeriji nebeskoj, Galeriji Cvajner u Puli, Galeriji Svete trojice u Kastvu, galerijama O.K., Filodrammatica, Kortil, MMSU, Muzej Like u Gospiću ...

Nakon završetka filmske radionice na Visu 2001. godine u organizaciji MAMA-e snima kratkometražne filmove: *Dosije 8*, *Domjenak 1*, *Ruža hrvatska*, *Put crvene ruže*, *U pokretu* i *Pijesak do neba*. Film *Domjenak 1* dobio je Drugu nagradu za unapređenje kulturnog stvaralaštva na državnoj i međunarodnoj razini na filmskom festivalu KRAF.

Ma Mundijal foto festivalu u Rovinju 2002. godine dobio je Posebnu nagradu za akt, na skupnim izložbama Riječki karneval Treću nagradu godina 2001., 2002. i 2003. Na likovnoj izložbi Pul kaštela na Trsatu 2005. godine Drugu nagradu, na prvom fotografskom *Ex tempore* u Novigradu (Istra) 2005. Treću nagradu, a Nagrada županijskog fonda za unapređenje kulturnog stvaralaštva uručena mu je 2007. godine u Rijeci.

*U Crnogorskom domu u Zagrebu otvorena izložba slika Ismete Sedlovski
„VODENI CVIJET“*

ISMETA SEDLOVSKI rođena je u Bihaću. Živi u Zagrebu od 1980.g. Umirovljena je, a posljednjih 10 godina intenzivno putuje po istoku gdje se i susrela s **ebru** slikarstvom u gradu Konji na Rumijevim putovima sufizma. Ismeta je prva **EBRU** slikarica u Hrvatskoj. Nikada se do tada nije bavila sličnim temama. Ebru tehnika je odrednica njenog rada u posljednje 4 godine. Njenu prvu samostalnu izložbu omogućio je KPD Preporod.

U organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb u galeriji „Montenegrina“ u Crnogorskom domu u Zagrebu otvorena je 27. 3. 2014. izložba slika prve **ebru** slikarice u Hrvatskoj, Ismete Sedlovski pod nazivom „*Vodeni cvijet*“.

Prisutne je u ime organizatora pozdravio predsjednik Društva Dušan Mišković, koji je i otvorio izložbu.

O autorici izložbe govorio je Goran Beus, predsjednik Društva Hrvatsko-turskog prijateljstva.

Specifičnosti i karakteristike **ebru** slikarstva objasnio je mr. sc. Senad Nanić, autor osvrta u Katalogu izložbe. Ajka Tiro Srebreniković recitala je stihove iz svoje zbirke pjesama „*Davna svitanja*“.

O svom stvaralaštvu i načinu slikanja govorila je i Ismeta Sedlovski uz objašnjenje svojih slikarskih opusa. Pozdravila je posebne goste izložbe – članove Hrvatskog saveza slijepih – uz napomenu da dio prihoda s ove izložbe, koja je prodajna, ide stipendiranju članova saveza.

Danilo Ivezić

SVIJET DREVNE UMJETNIČKE TRADICIJE

*Ismeta Sedlovski, amaterska slikarica iz Zagreba, entuzijast je koji važnim dijelom svog duhovnog puta vidi ovladavanje tehnikama **ebru** slikarstva čija specifična priroda nudi mogućnost stvaralaštva bez izvjesnog i strogo kontroliranog ishoda.*

Ebru je umjetnost slikanja na površini vode. Porijeklo ove umjetnosti je u drevnom kineskom bojenju papira, u svijetu poznatijem pod japanskim imenom suminagaši, što znači plutajuća tinta. Tom tehnikom se raspršivanjem ili kapaljkom po površini vode nanose tinte, a slika se prenosi i stabilizira polaganjem papira na površinu vode s koje se tinte lijepe na papir. Drevnim putem svile suminagaši dolazi do Irana, gdje umjetnici počinju koristiti razne druge vrste boja i materijala. Ovdje ebru dobiva naziv. Po jednom tumačenju, ime dolazi od perzijske riječi ebri, što znači oblak. Drugo tumačenje kaže da naziv dolazi od perzijske složenice abi-ru, što znači lice vode. Slika je to, dakle, koju sama voda oblikuje.

U Iranu su se za izradu ebrua koristile prirodne biljne i mineralne boje kao i one na bazi ulja. Iranci su u ebru umjetnost uveli miješanje vode sa smolama kako bi se povećala gustoća vode i tako se na njoj lakše slikalo. Dolaskom u Tursku, na područje Osmanskog carstva, ebru slikarstvo stječe svoju konačnu formu i klasifikaciju. Osmanski su umjetnici dugo koristili iranski način izrade, a potom su razvili upotrebu životinjske žuči koja turskim ebru slikama daje baršunastu površinu i postojanost boja.

Miješanjem sa smolom, slikarica najprije vodu zgusne i učini manje pokretljivom. Boje miješa sa životinjskom žuči što će im omogućiti plutanje, netopivost, ljepljivost, površinsko širenje i međusobno nemiješanje. Vodenu smjesu potom izljeva u korito ravnih stranica.

Na površinu vodene smjese nanosi boje posebnim četkama od ružinih stabljika i konjske dlake te kapaljkom, iglama i češljevima, oblikujući željeni motiv. Na kraju, na vodenu sliku postavlja papir koji iz korita zatim izvlači preko njenog ruba tako da se višak vodene smjese vrati u korito.

Primjere ebru slikarstva naći ćemo samostalnim kao i primijenjenim u uvezivanju knjiga, izradi ukrasnih predmeta i papira, bordurama slika i podlogama kaligrafija. Raznolikosti oblika ebru slikarstva svjedoče i nazivi njegovih podvrsta: batal /krupni/, çiçekli /cvjetni/, çift /dvostruki/, dalgalı /valoviti/, gelgit /idi-mi-dođi ili plima i oseka/, hafif /lagani/, taraklı /češljani/, yazılı /pisani/, şal /ili kašmirski/, mermer /mramorni/ i brojne druge čije tehnike uspješno demonstrira i vješto oblikuje Ismeta Sedlovski.

Svojim pionirskim djelom u nas, Ismeta Sedlovski nas uvodi u dinamičan i živi svijet ove drevne umjetničke tradicije prožete stvaralačkom radošću i duhovnim iskustvom.

mr. sc. Senad Nanić

DRUŽENJE U CRNOGORSKOM DOMU U ZAGREBU U POVODU VASKRSA I USKRSA

Tradicionalno druženje u povodu Vaskrsa i Uskrsa – u organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb i Predstavnik crnogorske nacionalne manjine Zagrebačke županije – održano je 17.4.2014. godine u Crnogorskom domu u Zagrebu.

SRETAN USKRS

SREĆAN VASKRS

U danima kada se obilježava i slavi najveći praznik onog svjetonazora čije je vrhunsko načelo da je ljudski oprostiti onima koji ne znaju što rade, podsjećamo se – donoseći tekst koji je Marko Vujačić prvo objavio u svojoj knjizi „Znameniti crnogorski i hercegovački junaci“ (III, Prosveta, Beograd, 1953.) a potom, ne bez razloga, i u knjizi „Znamenite Crnogorke“ (Grafički zavod, Titograd, 1961.) – koliko je nadljudski oprostiti i onima koji su vrlo dobro znali što rade.

MARA, MAJKA STEVANA PEROVIĆA CUCE

Stevan Perović - Cuca

Oko 1855-56. godine živio je u Carigradu Stevan Perović Cuca, sin serdara Andrije, koji je bio u zavadi sa knjazom Danilom i Cetinjem. Knjaz odluči da se Stevan ubije. Izbor je pao na popa Joka Kusovca, ljubotinjskog junaka. Joka pođe u Carigrad i ubije Stevana.

Nekoliko godina poslije Stevanove pogibije, koja ni do danas nije dovoljno rasvijetljena, odigrala se čuvena bitka na Grahovcu 1858. godine. U toj bici ranjen je teško i serdar Joka Kusovac. Sa bojišta su ranjenike nosili u Crnu Goru da se liječe kod svojih kuća. Pred samu noć stigli su dvojica pred kuću serdara Andrije Perovića i upitali da li mogu prenočiti sa ranjenikom. Mara, serdarova žena, izađe pred njih i upita kako se zove ranjenik. Kad joj rekoše da se zove Joka Kusovac, serdar ljubotinjski, ona zadrhta i preblijede, ali se brzo pribra i reče:

– Sretne ti rane junače!

Nije se dvoumila, već naredi snahama da spremne kuću i prenočište za grahovskog pobjednika, a ona priđe nosilima i pomože ljudima da se ranjenik dobro smjesti. Za sve vrijeme ona je dvorila oko postelje i posmatrala ljubotinjskog serdara. Gledala ga je i mislila na tragičnu smrt svog sina Stevana, mladog pjesnika, koga je ovaj isti junak sa Grahovca, iz potaje, usred Carigrada ubio. U njenom srcu ponovo se razgori stara nezaliječena rana. Suze su same navirale i tekle niz izmučeno lice, a iz grudi se otimao bolni jecaj. Ranjeni serdar primijeti da ova gostoljubiva i poštena žena za nečim velikim oplakuje pa upita:

– Kakva ti je, stara, golema nevolja, te liješ suze bez prestanka?

Majka Stevanova ništa ne odgovori, no se podiže od postelje i izađe napolje da više kuće, na visokoj kamenoj litici, provede noć u oplakivanju svog ponositog sina.

Ranjeni serdar Joka okrijepi se, previjen i ugošćen u kući Perovića. Ali, kad saznade u čijem je domu počinuo i da se odmarao u postelji u kojoj je spavao Stevan i koja se od njegove smrti nije otvarala, bi mu teže no rana koju je u boju zadobio. Jer bol od tjelesne rane ispunjavao ga je ponosom junaka, a bol što se nalazi u domu majke čijeg je sina ubio i kojoj je do smrti najveću ranu zadao razdirao je njegovo srce.

Ujutru, kad je ranjenik napuštao kuću, izađe preda nj Mara i reče:

– Zbogom serdare, i ne dao bog da tvoja majka plače i kuka za tobom kao što ja plačem i kukam za svojim sinom Stevanom.

Ranjeni Joka je preblijedio od uzbuđenja, ali nije imao snage da ijednu riječ progovori. Pri rastanku, dugo je gledao Maru a onda prošaputa:

– Oprosti mi, Stevanova majko! ...

Joko je umro 1863. godine.

MAŠKARANA GRUPA „ZVIJEZDA VINA“ IZ CETINJA U NACIONALNOJ ZAJEDNICI CRNOGORACA RIJEKA

Veliko finale ovogodišnjih karnevalskih događanja zbio se je na riječkom Korzu, prolaskom Međunarodne karnevalske povorke 31. Riječkog karnevala, uz čak 117 karnevalskih grupa s više od 10.000 sudionika iz Hrvatske, ali i inozemstva i 81 alegorijska kola. Među njima su bile grupe iz Cetinja i iz Kotora.

Maškarana grupa iz Cetinja, njih trideset dvoje, pod nazivom „Zvijezda vina“, bila je gost naše Zajednice. Uz višečasovno druženje, predstavili su se i svojim programom: dva prekrasna glasa mladih

Crnogorki – Danice i Mile Nikić koje su izvele nekoliko crnogorskih pjesama; g-din Đoko Mirković pročitao je svoju pjesmu namijenjenu ovom događaju, a g-din Niko Martinović pročitao je svoju nagrađenu kratku priču. Program je vodio novinar iz Cetinja g-din Nikola Vujanović.

I pjevački Zbor „Montenegrini“ pridružio se programu i otpjevao nekoliko crnogorskih pjesama. Gosti iz Cetinja (s obzirom da im je ovo druga posjeta) osjetili su da ih dočekujemo otvorena srca i prijateljski. Zbog toga su podijelili nekoliko zahvalnica našim članovima i našoj administratorki Samanti, jer je njen operativni angažman bio nezamjenljiv.

Gosti iz Cetinja sobom su donijeli izobilje crnogorskih specijaliteta hrane i pića i uz našu skromnu pomoć napravljena je izvanredna večera. Lijepi razgovori i ugodna atmosfera druženja, sjećanje na ranije susrete, sklapanje novih poznanstava, ostaju u sjećanju. Izmijenjeni su međusobno darovi, a gosti su donijeli na poklon crnogorske kalendare i naljepnice sa crnogorskim obilježjima. Pozdrav je bio: – do slijedeće godine i novog Karnevala.

U nedjelju, na 31. Međunarodnom karnevalu Cetinjani su nastupili četvrti po redu i dostojno predstavili Cetinje i Crnu Goru. Riječkim korzom orila se pjesma, adekvatna nazivu grupe „Zvijezda vina“ – „Napuni čaše đevojko lijepa da se junaci napiju ...“.

Čedo Janković

Na završnoj večeri SATIRA FESTA – jedne od najprestižnijih manifestacija humora i satire u jugoistočnoj Evropi – održanoj 11. oktobra prošle godine u Beogradu, nastupio je i vrhunski crnogorski satiričar Veljko Rajković. Ovacije i salve smijeha koje su propratile njegovo istupanje za govornicom – o čemu svjedoči i višeminutni video zapis dostupan na internetskoj adresi Digitalne biblioteke crnogorske kulture www.montenegrina.net – dovoljan su razlog da se načini, makar i zamišljeni, intervju sa čitaocima već dobro poznatim autorom, koristeći zapravo njegove aforizme ili epigrame, kojima on ljubazno završava svako svoje pismo, uz riječi: «Častim jedan!».

VELJKO RAJKOVIĆ U SLICI I RIJEČI

Vaš savjet za uspjeh!

**Sve u životu zaradio sam sa svojih osam prstiju.
Prijatelji su mi držali palčeve.**

Da li je to baš ono pravo!

Koverat - to je ono plavo!

A što Vas je zapravo motiviralo?

Pobrao sam sve lovorike – da bih se prehranio.

Prizivate gladne godine?

Godine nijesu pojeli skakavci, nego kakavci!

Godine smo izgubili, a sebe?

Nijesmo izgubljeni – našlo nas je čudo.

Zar baš sve nas?

Bijeli međedi su zakonom zaštićeni! Što će crno čeljade!?

Pa valjda ima ko da i o tome brine?

**Zahvaljujući vladi prepolovili smo dugove.
Pola ćemo vraćati mi, a pola naši unuci.**

Znači li to da će ipak biti bolje?

Da će biti bolje, vjerujem samo policiji!

Pojasnite to?!

U POLICIJI

**Najmanje trojica te biju dok rujna zora sviće;
kažu da su u školi učili: čovjek je društveno biće!**

A što je danas sa čovjekom?

**Čovjek, kako to hordo zvuči!
– rekao bi Gorko Maksim, da je životan.**

*Pa što u „svijetu pluralnih interesa“ još
preostade „našem najvećem blagu“?*

PLURALISTI

**Živa je ovo istina
i to, od slova do slova:
Prvi april je dan šale
a svi ostali - dani lažova!**

Vođeni mislima da narodi koji zaboravljaju prošlost gube sadašnjost i nemaju budućnost, kao i da je u svakoj tradiciji sadržano moderno, u „**Crnogorskom glasniku**“, u rubrici **CRNOGORSKI MOZAIK**, donosićemo po neku kockicu iz svekolikog crnogorskog nasljeđa koje baštinimo. U ovom broju iz bogate i dragocjene Njegoševe prepiske – koja je u manjem ili većem obimu wvrščena u sva izdanja njegovih sabranih djela, a može se naći i na internetskim stranicama – donosimo nekoliko Njegoševih pisama razmijenjenih sa guvernerom Dalmacije Johanom fon Turskim; posebnu pažnju u toj prepisci sigurno privlači dio koji se odnosi na vojnu pomoć od 2.000 Crnogoraca koju je Njegoš ponudio 1848. godine hrvatskom banu Josipu Jelačiću (v. i na adresi www.montenegrina.net).

IZ NJEGOŠEVE PREPISKE S GUVERNEROM DALMACIJE JOHANOM FON TURSKIM

*Boka Kotorska
(karta iz 1848. godine)*

... Upravitelj okružija kotorskog javio mi je da je naumilo Visokopreosvjaštenstvo Vaše poslati u pomoć njegovoj preuzvišenosti banu hrvatskome gospodinu baronu Jelačiću jednu četu od 2000 Crnogoraca i to ili po moru ili suvim kroz ovu provinciju. Po sadašnjem stanju stvari ne mogu inače učiniti, da ne izjavim Visokopreosvjaštenstvu Vašemu mnjenije moje u smotreniju pošiljanja Crnogoraca po kojemu sovjetovatelno bi bilo ovu ekspediciju ne preduzimati ili je posle otložiti, jerbo bi to, može biti, gospodina Bana ne u malu nepriliku ...

guverner Dalmacije
Johan fon Turski

(iz pisma upućenog Njegošu 2. novembra 1848. godine)

MIKROSKOP

Premda ste već razumjeli da smo blagopolučno razdijelili granicu između austrijske Albanije i Crne Gore, no ne mogu propustiti da Vam i ja o tome ne objavim, jer znam da je to Vama tako isto milo kao što je i meni.

Imao sam čest primiti od Vaše strane poslani mi mikroskop. Ovaj čudesni instrument zaslužuje svakojega vnimanija: čez njega ljudske oči jasnije vide prirodu i čoveka, u veliko voshišćenije dovode stvari velikoga stvoritelja, koji je kako u velikijema svojijema djelima tako i u najsitnijema životnijema svoje soveršenstvo pokazao. Na ovom Vašem daru mnogo Vam i serdečno blagodarim.

S istinim visokopočitanijem i predanostiju čest imam biti

vladika crnogorski
P. P. NJEKOŠ

(pismo upućeno J. A. Turskom sa Cetinja, 21. jula 1841. godine)

EBRU SLIKARSTVO

Sa izložbe slika ISMETE SEDLOVSKI

Sa izložbe akvarela GORANA HASKIĆA

DANI CRNOGORSKE KULTURE 2014.
BOJE MEDITERANA I PODVODNI ZAPISI

**Galerija Kristofora Stankovića u Starogradskoj vijećnici,
Zagreb, 23. 4. 2014. godine**

Sabaheta - Beka Masličić: BAŠTA MEDITERANA (100x70)

Irvin Masličić: MIMIKRIJA I (70x50)